

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Коло
 СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ
 СА БЕОГРАДСКИМ РАДИО ПРОГРАМОМ
 Број 47 21 Новембар 1942 Дил. 5

У крилу сестринског милосрђа
 (Снимак А. Симић)

Ватендар мога комшије

НЕДЕЉА, 17 НОВЕМБАР.

Задиркује госин комшија ону нашу сусетку која је већ зашла у године а никако да се уда: — Госпођице комшинице, како ви имате мале прстиће. — Јесте, и баш сам поносна на то.

— Само, знате, не ваља то. Зато што су вам тако мали прстићи, никако не може бурма да вам се задржи на руци.

ПОНЕДЕЉАК, 16 НОВЕМБАР.

Неће госин комшија да буде индискретан па нам зато није ни казао у коме се позоришту то десило што нам је испричао. А вели да је својим рођеним ушима чуо. Разговарале две глумице иза куписе, па се посвађале.

— И ти се усуђујеш да о мени тако говориш — виче једна, — ти која не знаш ни ко ти је отац ни ко ти је мати.

— Слушај, не говори рђаво о мојој мајци јер ко зна можда си то баш ти!

УТОРАК, 17 НОВЕМБАР

Били комшија и комшиница на слави Ђурђицу, па неко питао госпа комшиницу колико има година. Госн комшија бржебоље, узе да одговори место ње: — Тридесет и пет.

— Ех, ех! Свега тридесет и пет! А откад то?

— Одувек, управо, откако је ја знам! — закључи госн комшија док га лепша половина пресече оштрим погледом.

СРЕДА, 18 НОВЕМБАР

Били и ми у комшилуку на слави. Онај наш сусед што воли добар гутљај напио се ко мајка земља, па га сви задиркујемо. Наравно, госн комшија водио главну реч:

— Лако ћемо да утврдимо комшија, да ли сте пијани. Ево, ако можете да

Пунокрвно наслеђе

— Знаш ли да наш мали има грдни жељ за знањем?
— Па шта? Знање то је на мене а жељ то је на тебе.

идете по овој правој линији на тепиху, значи да сте трезни.

— Онај наш сусед преврну очима, за њија се на ногама, па процеди:

— А, како да идем право кад је линија на овом тепиху крива...

ЧЕТВРТАК, 19 НОВЕМБАР

Код нас у кући већ месецима немамо електрику на степеницама. Комшија отишао да протестује код управног одбора, пошто је кућа задужбина.

— Шта можемо, — казали му они — кад не можемо да нађемо нигде прекидач за осветљење.

— Па лепо, а ако спомије неко од кираџија ногу?

— Е, то је друга ствар. Вештачке ноге могу се наћи колико хоћете у ортопедском заводу...

И тако седимо и даље у мраку и размисљамо о овим ортопедским одборима који управљају задужбинама.

ПЕТАК, 20 НОВЕМБАР

Јуче госн комшија добио рачун да плати телефонску претплату, а уз рачун и претњу да ће му веза бити прекинута.

— Па што не платите, забоба, госн комшија? — навалили ми на њега.

— Нећу да платим зато што ме интересује да ли ће заиста да ми пресеку везу.

— Како да неће. — Није, брате, неће, него не могу, пошто телефон уопште немам.

СУБОТА, 21 НОВЕМБАР.

Синоћ, док смо седели и разговарали, испаде госпн комшији из џепа један исечак из новина.

— Шта је то госпн комшија?

— То је један отштампан извештај о томе како је неки човек, тамо негде у унутрашњости, премлатио на мртво име ташту и жеху зато што су му претресали џепове.

— Па, зацело, хоћете да покажете вашој ташти и госпа комшиници?

— А, не! То ћу оставити само у џепу својих панталона.

М-ћ

ОСВЕМУ И СВАЧЕМУ

УЧЕЊЕ У — СНУ

У неким француским школама изведен је оглед који има сврху да покаже да ли је човек кадар да учи помоћу потсвести. Потстицај за ове огледе дао је један учитељ у поморској академији. Његови ђаци легли би са слушницама на ушима у кревет. Кад заспе, учитељ укончава апарат са грамофонском плочом на којој су били регистровани најтежи сигнали поморског кодекса. Ученици слушају сигналне речи изговорене тихим гласом, а после сваке речи њено значење. Следећег дана и они ученици који иначе имају слабо памћење могли су да понове лекцију коју су научили у сну.

И огледи који су доцније извршени у осталим школама завршени су са успехом.

Утврђено је да лекције и песме које су научене непосредно пред спавање врло лако остају у сећању.

ДО КОЈЕ ВИСИНЕ ЛЕТЕ ПТИЦЕ

Неки научници који се баве ориентологијом проучавали су које врсте птица спадају у селице и докле лете у својим сеобама са севера на југ и обратно. У току својих проучавања ови научници су запазили да те птице не лете на оној висини која се досад сматрала тачном. Ретко која птица, кажу они, лети на висини од 15.000 метара, као што се досад тврдило. Врло мали број птица доспева на висину од 9.000 метара. Највећи број птица селица кре-

ће се у подручју северне хемисфере на висини од 3.000 метара. Разуме се, птице доспевају на већу висину у планинским пределима. У овим крајевима орлови и јастребови држе рекорде у висини летења.

СРЦЕ НА ДЕСНОЈ СТРАНИ НИЈЕ РЕТКОСТ

У Немачкој су вршена масовна рентгенска снимања становништва у читавим областима. Приликом прегледа ових снимака утврђено је да на сваких 5.000 лица долази једно са срцем на десној страни. Раније се мислило да је број оваквих аномалија много мањи. Према овом проценту може се закључити да на 100.000.000 становника у Немачкој долази неких 20.000 са срцем на десној страни грудног коша.

ДЛАКЕ НА БРИЈАЧУ СТАРЕ ЧЕТИРИ ХИЉАДЕ ГОДИНА

У месту Поршвицу у округу Болау у Шлезији откривен је гроб једног илдрског кнеза или племенског поглавнице у коме су нађени необично занимљиви предмети. Гроб је озидан од камена, подељен у два дела, три и по метра дуг и два широк. У њему је нађено 17 добро очуваних посуда различите врсте. Покрај једне урне налазила се секира, два врха од копча, бријач и фибула. Занимљиво је да су у гробу, који потиче из млађег бронзаног доба, дакле две хиљаде година пре наше ере, нађени остаци вина у једној посуди и длаке на бријачу.

ПРОНАЂЕН СТАРИ ПЕЛАЗГИСКИ ГРАД

У грчкој Македонији, код села Дестилија, поред једног малог језера, нађен је стари пелазгиски град који је био изграђен на кољу, а сем тога нађени су антички зидови, за које се није могло утврдити да ли потичу из епохе краља Архелаја или из доцнијег доба.

Професор Керамопулос руководио је првим радовима на ископавању, који су предузети да би отприлике утврдио опсег овога града. Приликом тих радова нађен је већи број каменог оруђа и оружја из каменог доба. Професор се нада да ће у току идућих ископавања наћи на много драгоценије предмете. За време ниског водостаја језера избројани су кочевци и нађено их је свега стотину комада. Један колац пренесен је у универзитетски лабораторијум ради испитивања. Како професор Керамопулос тврди, ово језеро начињено је вештачки за време македонског краља Архелаја.

КАД ЋЕ НЕСТАТИ ЖИВОТА НА ЗЕМЉИ

Потпуно је смешан страх да ће у скорој будућности нестати живота на нашој планети. Према мишљењу научника теорија о постепеном хлађењу земље заснива се на претераном песимизму, јер је бескрајно далека могућност да ће се исцрпнети сунчана топлота.

Што се тиче хипотезе о катастрофалном сукобу између земље и других не-

беских тела, она је продукат сувишне живе маште, која није ничим заснована на чињеницама или астрономским теоријама.

Једина ствар која може да буде опасна по човечанство јесте вероватно да ће се сунце распрнути. Али ни ова могућност није тако вероватна, иако су познате сличне појаве на другим небеским телима.

С друге стране, научници су убеђени да ће у следећим вековима наступити на земљи значајне климатске промене. Некад је Гренланд био покривен шумом кроз коју су јурили многобројни дивљи зверови. Сада је ово највеће острво на свету ледена пустиња. Претпоставља се да ће се за неколико стотина година ледена кора са Гренланда проширити далеко на југ и обухватити већи део садашњег северног умереног појаса. Али пре него што дође до тога, човечанство ће моћи да научи како да се прилагоди променљивим климатским условима живота на земљи. По мишљењу научника човечанство ће живети још стотинама милиона година на земљи и моћи ће да поправља услове свога живота.

Главни уредник Мирослав Степановић (на путу) * Уредник Мића Димитријевић * За фотографије Александар Симић * Пртач Ђорђе Лобачев * Уредништво Поенкароева ул. бр. 31. Телефон 25-010 * власник и издавач: Српско издавачко предузеће А. Д. Јован Тановић * Администрција Дечанска 31. Београд. Тел. 24-001-10; штампа -Штампарња Београд" А. Д. Дечанска 31. Тромесечна претплата 63.— дина.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

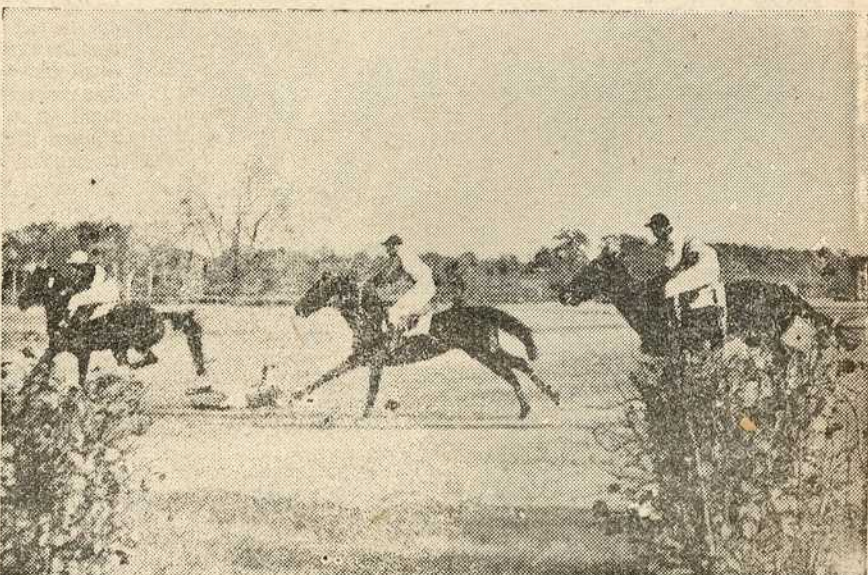

Догодбаје

1 — Северо-афричке колоније Француске постале су ових дана предмет напада англосаксонских сила. Слика приказује варош и пристаниште Алжира, који је такође био жртва напада.

3 — Узбудљиви момент са лосачких трка које су одржане у Карлсхорсту у Немачкој. Славни жокеј Мотила главичке је пао с коња.

4 — Славни немачки мајсторски пар у клизању на леду Герда Штраух и Гинтер Ноак вежбају марљиво за наредну зимску сезону.

2 — Музички хор елитних италијанских трупа „Реали карабињери“ борао је за време прославе 20-годишњице марша „похода на Рим“ у Берлину. Слика приказује дефиле „краљевских карабињера“ пред спомеником Незнаоног жртана после полагања венца.

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

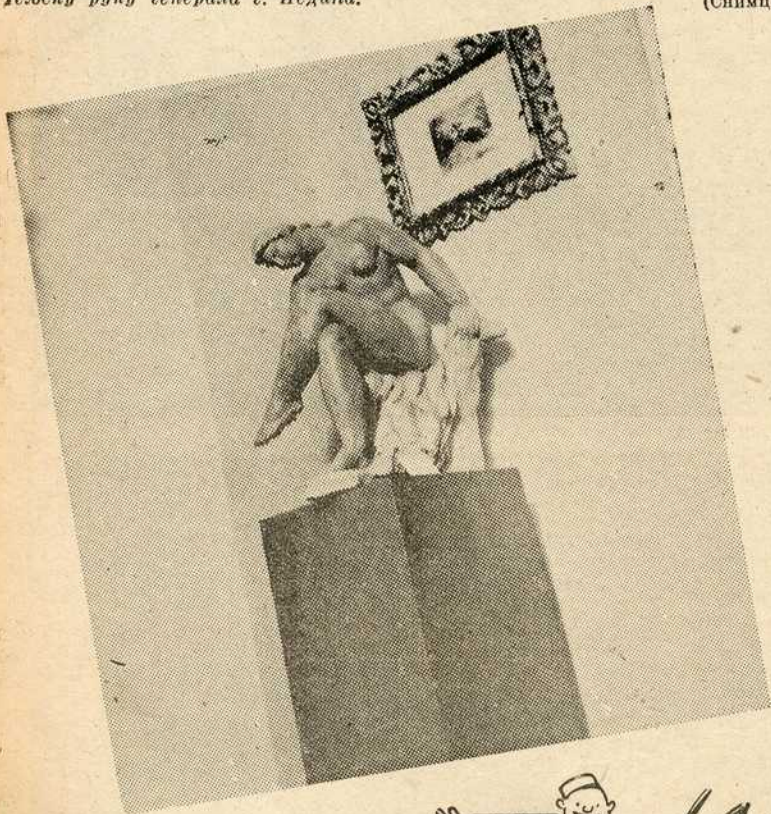

Министар г. Драг. Јовановић, прославио је своју славу Св. Ђурђица у кругу сирочића Српчића у Општинском дому који је он створио. Претседник владе, генерал г. Неђић посетио је г. Јовановића и његову породицу и честитао Крсно име. Претседник г. Неђић с пуно очевине љубави обишао је малишане у Дому. Наша слика приказује једног малишана који не пушта топлу, родитељску руку генерала г. Неђића.

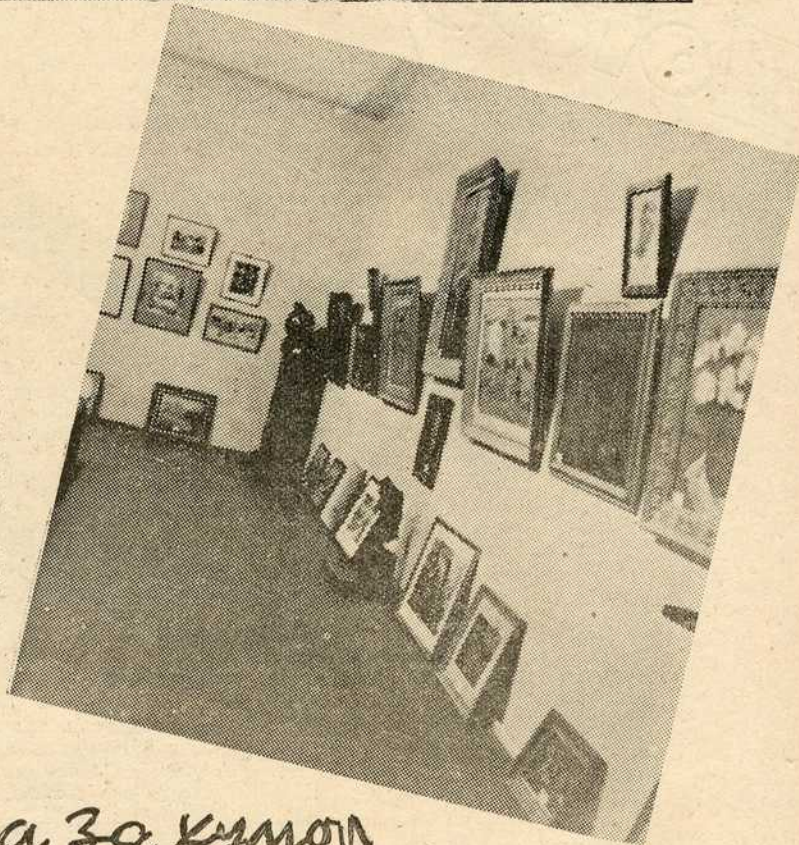
(Снимци: А. Симић 2 и В. Ђорђевић 2)

Београдске СТИКЕ

Рани снег, који се ове године није много обазирао на рачуне астронома, изненадио је Београђане. Једног јутра кровови су осванили под белом покровом. Шетачи који се нису плашили ни гладних и кишних дана позне јесени, више нема. Већ су све стазе на Калемегдану завејане...

Лево. — У Београду је обит дана отворен „Београдски салон“ као стална продајна изложба сликарских и вајарских радова наших најбољих уметника. На овој изложби, која се налази у меџанину Дечанске бр. 18 (преко пута палате „Новог Времена“) налази се око 70 врло интересантних радова. Десно: изглед једног дела салона; доле: „Сироче“, акварел Уроша Пређића и „Устајање“ (теракота) Алојза Долинара.

Централа за хумор

Београдски хумористи отварају у идућу суботу, у великој дворани Коларчевог универзитета, Централу за хумор. Централа ће примати муштерије два пута недељно од 17.15 часова. Ђенови (односно улазнице) могу се добити на благајни Коларчеве задужбине.

Ко славу слави - томе и помаже

Зосен Славо, већ по самом његовом имену, припада у неку руку слави. Зато и није чудо што је саопштио госпа Перси, ономад, пред светог Ђурђица да има да спрема славу као и увек до сада...

Госпа Перса покушала да се брани:

— Па, пријо човече куд ћу да паћем белицу, па куд ораје, а шта да кажем за остало!

— Ништа не знам, жено, слава има да се прослави и то ти је... Ако нећеш можемо одмах да се разведемо!

— Ију! — вриснула госпа Перса. — Зар сад да се разводимо после четрдесет и четири године брачног живота...?

То вриснула госпа Перса и није чекала двапут да јој се каже. Запела и пронашла за три-четири дана све што јој требало за славу. Чак пронашла и оригиналну шинку ваниле... И, спремила одистински, право домањински и правослашки... Није изостава ни баклава... акамоли што друго и једноставније као што су мушкацине и штанглице...

Г. Славо је, наравно похвалио, али не бољна како издашно. Погледао у оне тенције и „ауфсаце“ пуне пунцијате послужења, пробао разне посластице, запалио затим цигарету, повукао кроз муштилку од слоново кости дим, дубок и мераклиски, избацио три четири колута, и рекао:

— Ко славу слави, томе и помаже!

И г. Славо прославио заједно с госпа Персом светог Ђурђица. Били и гости (чак нешто више него обично) честитали, пожелели сваку срећу, послужили се, неко три пута, неко осам пута, и разишли се... Сутрадан госпа Перса морала да допуњује послужење... На сам дан патерица!

Али док тако г. Славо с госпа Персом славио, други се довијали на свој начин како да изврдају а опет да славе. Хтели и они да се држе оног: „Ко славу слави, томе и помаже!“, а хтели да их то некако не стане много...

Многи нису хтели да обаве да ће бити на путу, или да због болести у фамилији не могу примати поседе, просто да се не огреше пред самим собом, а башка пред кућним породичним свецем... Међу њима био и г. Јеротије, стари пензионер али још старији православац. Пуних петнаест дана пред светог Ђурђица мучило га то питање славе. И хтео да слави и није хтео. Управо хтео је да слави али некако с мало гостију. И грешни г. Јеротије размишљао, борно се самим собом да смисли шта да ради и никако да смисли. Чак му се у сну јавио лично свети Ђурђиц и рекао му:

— Јеротије синко! Славио си ме пуних шездесет и три године на немој, синко, сад да ме прескачеш... Неће ваљати... Слави ме како знаш и умеш...

Изјутра, после тог сна, поранио г. Јеротије и рекао својој госпа Полексји:

— Жено, ни ове године нећемо да прескачемо светог Ђурђица!

— Ију! — помакнула се госпа Полексја, и престрелила се! — А, ко га је прескакао, далеко било!

— Де, де, жено, не мислим ја на оно буквално да га прескачемо, као да играмо „јаницајес“, него кажем да има да га славио и ове календарске године као и сваке друге... Само, да нађемо неки излаз да не навалу гости па да све обрете...

— Па шта ћемо... Шта можемо ако почну да долазе... Ту нема шта да размишљамо... Или да славио и да примамо или да славио и да не примамо, а то већ није слава... Или да не славио уопште... Али, ето, ти сам кажеш да не прескачемо свеца...

— Тако је!

— Па шта ћемо с гостима?

— Како шта ћемо? Ништа... Има да удесимо па ми свеца да не прескочимо а нас гости да прескоче!

— Па како ћемо то?

— Е, то и ја не знам... То тек има да видим...

И док је г. Јеротије размишљао пролазили дани, и најзад освануо Ђурђиц...

Држећи се упутстава шефа породице г. Јеротија, госпа Полексја правила колаче и све остало само за најужи породични круг...

Зато, кад је осванула слава њу ухватила нека трема као пред премијеру, па није лепо знала шта ће и куда ће... Рекла г. Јеротију:

— Е, мој матори. Лепо си удесио ствар. Знаш ли да ми имамо послужења за госте само до подне а после подне нема... А, ти ништа ниси смислио!

— Уживај жено, и срећна ти слава... Дај да начнем жито!

— Како да уживам... Шта ћемо с гостима што после подне има да навале?

— Ама, уживај... После подне неће нико да дође...

— Како нико кад смо објавили да славио...

— Па шта ако смо објавили... Опет неће нико да дође. Највише двоје-троје...

— Ију, како то!

— Тако лепо.

И збиља... Дошло поподне и скоро било и прошло кад од гостију нико. Напшао само стари теча госпа Полексijin и отишао. Предвече напшло још двоје, још један око осам увече, и — прође слава!

Кад је искуцао полицијски час госпа Полексја, која се још није могла да снађе у чуду питала:

— Ама, богати, матори шта си то радио да не дођу гости?

— Ништа брате... Оди овамо да ти покажем...

И г. Јеротије узео госпа Полексјију за руку и извео је на степениште пред врата. Ту јој показао на једну цедуљу што је својеручно био залепио на вратима. На њој писало крупним читким словима:

„Славио св. Ђурђица, али — политички разговори забрањени!“

— Ију! — вриснула опет госпа Полексја. — И, зато нису дошли гости?

— Зато! Односно они су били дошли до врата па таман ухватили за кваку видели шта је забрањено, и вратили се... Знаш како је... Искористе људи славу да измешају мало и политичке карте, па то ти је... А, овако... Ем нема политичких разговора ем смо славили, ем нас гости нису обртели... И, што је главно не може свети Ђурђиц да каже да смо га прескочили...

И ја сам се врати с врата г. Јеротије славе... па сад нешто размишљавам... Није рђава идеја... Зна нам човек слабост и искористио!

Зато ако вам је ускоро слава не забаравите на овај рецепт. **М. Дим.**

ИСТОРИСКЕ И ДРУГЕ АНЕКАДОТЕ

НУШИЋ МЕЊА ПРЕЗИМЕ

Бранислав Нушић објавио у „Хумористичној библиотеци“, међу осталим хуморескама наших писаца, и причу „Јвина крв“, али под именом Милана Андрића место Милана Ј. Недељковића. Његов давнашњи пријатељ професор гимназије Милан Недељковић пожалио му се у писму због те забуне. Нушић га је у одговору овако тешио:

— Ја остајем при томе да си ти сад постао Милан Андрић. Јер најзад, брате, шездесет и толико година носиш име Милан Недељковић, па какве си вајде од тога видео? Камо среће да сам ја тебе још много раније прекрестио, али ја мислим да никад није доцка да човек испочетка почне своју срећу ковати. Могу ти чак у поверењу рећи да се и ја сам носим мишљу да своје име променим и да се назовем Рокфелер, Хартмут, Фабер или макако било!

НЕМА СТРАХА

Познати бечки анатом професор Хиртл двапут је срушио неког кандидата на испиту. Када се овај по трећи

пут пријавио за испит, рекао је Хиртловом асистенту:

— Ако и сада паднем, ножем за сцирање ћу пробости себи срце!

Асистент је то саопштио Хиртлу. Овај се насмејао:

— Нема страха! Па тај кандидат и не зна тачно где је срце!

КНЕЗ МИЛОШЕВ БЕРБЕРИН

Кнез Милош се решио да због неке кривиче казни свог берберина, познатог под надимком Зелембаћ. На наговор свога саветника Чаје одреди му да има да обрије мачка. Берберин се нађе у небраном гроњу! Не знајући да баш самом Чаји треба да захвали за овакву казну, обрати му се за помоћ:

— Помози, брате, не знам шта да радим! Како ћу да обријем мачка када се он не да, када гребе и неће да мирно лежи?

Чаја се сажали и да му упутство: — Залићеш мачка ракијом. Он ће се тако опити и мирно лежати, а ти га тада бриј како хоћеш!

Зелембаћ га послуша и заоста је успео. По наговору Чајином оставио је мачку длаке само на врху репа и око ушију. Када је кнез видео тако смешно обријаног мачка, ухватио се за грбу од силног смеха. Сетно се одмах да је Чаја морао посаветовати Зелембаћа шта да чини. И тако се берберин олако опростио своје кривиче и кнезу још више ушао у вољу но раније.

НАРОД СЕ ПОПРАВЉА

Поп Милош, отац Јанка Веселиновића, дође једног дана неким послом у Београд и посетио том приликом епископа Никанора Ружичића. Владика задржа поп Милоша на ручку и у разговору ће га упитати:

— Речите ми, оче, је ли сад народ код вас у Мачви побожнији но раније? Да ли још псује?

— Јесте, ваше преосвештенство, народ се поправља и више држи до вере: сала у љутњи не помиње Бога, већ само свеце!

МОЛИЈЕРОВ ЛИЦЕМЕР

Молијеров комад „Тартиф“ (Лицемер) био је забрањен баш пред своју другу претставу. Молијер је изишао тада на позорницу да се извини публици и рекао:

— Госпође и господо! Вечера смо хтели да вам претстављамо „Лицемера“ али, ето, господин председник парламента није дозволио да га претстављамо!

ЧУЧУК-СТАНИНА УДАЈА

Чучук-Стана имала је петнаест година када неки Хајдук-Вељкови момци опљачкаше неке куће у Сиколу, па том приликом однесоше и Станине дарове. Али се Стана показа енергична. Узе за руку млађу сестру Стојну и упути се право на тужбу Хајдук-Вељку:

— Господару, зар твоји момци не знају Турке убијати, него девојачке дарове красти?

Хајдук-Вељко се тргне. Овако с њи-

ме још нико није говорио. Загледа се у лепо, одважно девојче. А када уђе затим и прота Вељко разабра да је лепа тужитељка протина синовина, искрсну у њему изненадна одлука. Како је пред њиме на столу лежала гомила златног и сребрног новца, да га млађој сестри у обе шаке коликогод је могла да прихвати. Она прими мислећи да је то накнада за сестрине украђене дарове. Али Хајдук-Вељко пограби и други пут, све сам златниш, па правом златном кишом обаспе Чучук-Стану и рече:

— Сад сам те даривао! Моја си!

Чучук-Стана била је запрепаћена, али се брзо одлучила. Тако је завршила пресидба.

МОЦАРТ И ХАЈДН

Моцарт се са својим некадашњим учитељем Хајдном клавиро за добар ручак да му овај неће моћи отсвирати једну арију. Хајдн, унапред уверен у успех, седе за клавир да отсвира ту кратку композицију, коју је Моцарт наречито за ову прилику саставио. Занста, Хајдн је половину композиције без муке отсвирао и осмехивао се рачунајући на добар ручак. Тада је

одједном застало: у нотама је стајало да обема рукама треба ударати по крајевима клавира, док је у средини такође било неколико тонова

— Па ово је немогуће! Ни ви, који сте компоновали, не можете ово отсвирати! — узвикнуо је Хајдн.

— Али, којешта! — одговорио је Моцарт. — Сад ћу вам доказати да је могуће.

Моцарт је заузео тада место славног уметника и почео да свира. Када је дошао до фаталне средине, када су му руке на крајевима клавира биле заузете, оно неколико тонова отсвирао је носем, ударајући њиме по диркама. То му је тим лакше било што је имао подужи нос. И Хајдн је морао да плати ручак!

Очишћено Бекство

ПИШЕ: ОГИСТ БАВИ

Испричајте нам вашу најлепшу љубавну успомену, Жак!

Ове речи изговорила је Симона Фервал; обратила се истраживачу, још младом човеку четрдесетих година, али већ надалеко прослављеном. У његову част позвао је његов пријатељ из детињства Клод Астије пет до шест другова и исто толико лепих жена у свој атеље. Жак Марез окрете се Симони и осмехну. Од трепавица кад је те вечери ушла у сликарев атеље он је упорно посматрао ту жену чију је необичну лепоту, топао глас, непосредну и искрену глуму, пуну осећајности и уздржане страсти, недавно прославно један филм у коме је она играла главну улогу.

Он понови:
— Моју најлепшу љубавну успомену?... А ако вам кажем да љубав није заузимала ни најмање место у мом животу?

— Не бисмо вам веровали! — одговори Симона — Већ петнаест година обилазите планету у свим правцима: ако баш и нисте тражили пустиловине, оне су морале саме искрсавати. Није могуће да ниједна жена није сачувала у вашим успоменама неко повлашћено место и да сте ви све заборавили из ваше прошлости.

Жак Марез био је за тренутак загладан у те лепе блиставе очи које су се унијале у његов поглед, и он осети да је побеђен:

— Имате право — прошапта он напоследку. — Нисам у стању да вам се опирем ни да вас лажем.

— Онда... причајте! — рече она, готово нежно. — Зар је потребно да дуго размишљате да би сте се сетили? Он одмахну главом.

— Не, рече он. Моје пустиловине, бар оне које заслужују да их се потсетим, нису биле тако многобројне као што ви замисљате. Али има једна авантура међу њима која ми се заиста дубоко урезала у сећање.

*

Он запали цигарету и, заваливши се полусклопљених очију у широку кожни фотељу, као да прибира све појединости прохујалих тренутака које жели опет да преживи, поче:

„Догодило се то у Мароку, пре једва десет година. Примео сам се, за рачун једног банкарског и индустријског конзорцијума, опасне и врло узбудљиве мисије да проучим један планински предео, неистражен и врло небезбедан, пошто се претпостављало да се ту крију велика минерална налазишта. Пратиле су ме две слуге, два Бербера, на својим живаћима мулама на које је био натоварен мој пртљаг и инструменти. Ја сам имао поуздано арапско коњче, један карабиз, извесну залиху цигарета и... тридесет година пуних одушевљења и неустрашивости. Зашто да страхујем, познавао сам из искуства поштено срце ових горштача, говорио сам арапски као и француски, и уздао сам се у своју звезду: живећи толико време међу муслиманима, прихватио сам овај фатализам као најизразитији облик животне мудрости.

Неколико недеља обилазили смо ове пустињске пределе, бележећи топографска открића и скупљајући узорке минерала. Ноћивали смо под шаторима или у логорима номада, где су ме увек гостољубиво дочекивали. Готово сам био и заборавио на нека фанатичка горштачка племена о чијој су се свирепости причале приче. Али кад сам једног дана ујахао у мрачан планински конак са својим Берберима, одједном се одоко бурња огромна стена која би нас сигурно здробила да у последњем тренутку нисмо избегли опасност. Мало затим запраштате плотуни: било нам је јасно да смо упали у заседу. Невидљиви непријатељи били су добри стрелци и моја два пратиоца се срушише смртно погођени. Покушавајући да се у трку закљоним иза једне стене, одједном осетих страшан бол у прстима. Последње што сам видео било је парче плавог неба изнад урвине и његов блесак ме заслепи. Пао сам наузнак.

Кад сам дошао свести, ако се све што уопште може назвати то стање потпуне отупелости и заборава свега што се десило, опазио сам да лежим на некој постељи, одвећ слаб да бих се покренуо. Видео сам један део таванице од кедрових греди у резбарији и много ћилимова и јастучића на поду. Онда сам чуо лаган, дубок глас:

— Дошао је себи! Спасен је! Нека је слава Алаху...
— Нека је слава Алаху! — понови као одјек други глас.

Опет сам склопио очи да бих прибрао сву снагу и онда их отворио. Видео сам једног старца беле браде, коме је турбан падао све до обрва, и једног можда мало млађег човека у свиленој хаљини зелене боје. Овај човек одбројавао је дугачким прстима зрна на бројаницама. Старац је био лекар, хирург, помало и врач, како је то увек овде, и њему је пошло за руком да извуче куршум из мог десног плућног крила. Други човек био је шеик Си Мухамед Бен Фекар, један од најмоћнијих суверена у Мароку. Али ово сам дознао тек доцније.

Тек десет дана после овога било ми је допуштено да устанем и да начињем неколико корака по соби, а затим

и да изиђем напоље. Кад сам изишао у башту пуну ружа и јасмина, пришао ми је шеик Си Мухамед. Он ме је дотле редовно сваког јутра обилазио и овог пута ми је све објаснио:

— Ја сам — рекао ми је он, — врховни поглавица неколико племена у овом крају и вас су напали моји људи. Кривци су кажњени смрћу. Твоји другови су убијени, али — нека је вечита слава и хвала Алаху! — ти си остао жив. Буди у мом скромном дому као код своје куће. Пошто је твоја рана била озбиљна, мораћеш овде да останеш неколико недеља пре но што будеш у могућности да наставиш пут. А оног дана кад поћеш, — нека би тај дан био што даље од нас! — изабери најбољег коња из мојих коњушница, и дању ти два роба место твојих пратиоца. Дотле ћеш бити мој пријатељ и син.

Тако је говорио овај стари ратник, апсолутни господар фанатичних племена заслепљених страховом мржњом према хришћанима. Становао сам у одајама из којих се излазило на пространу терасу на којој сам остајао дубоко у ноћ загладан у модро небо и светлуцање милиона звезда. И увек је уз мене била Ајша, млада и лепа робинја — како ми је сама рекла. Једне вечери дошњувала се на моју терасу и шапнула ми на ухо:

— Видела сам кад су те донели наши људи. Био си готово на смрти. Никад досад нисам волела, а тог дана заволела сам те бескрајно. Ја сам твоја, ако ме ти желиш. Знам да излажем живот опасности, али шта то мари! Једино се може мени нешто десити, а теби, догод си Си Мухамедов гост, ни влас с главе не може пасти.

Дубоко узбуђен, посматрао сам то танано и чисто лице које су осветљавале тамне велурне зенице што су ме гледале с изразом грозничавог ишчекивања.

— Зар се може волети незнанац? рекох ја напоследку.

Она одговори оборивши главу:
— Што год је писано,! збиће се. Писано је да ћу те заволети...

Пружих јој руку да устане. Она се подиже, приби се уз мене и, склопивши очи, приближи своје усне мојима. Тако је почела наша љубав: она нас је абљжавала сваке ноћи шест недеља које сам провео код Си Мухамеда Бен Фекара. Преко дана сам читао, писао, спавао, а врло често одлазио у лов са старим поглавицом: била је то најплеменитија душа коју сам упознао, и ни код једног пријатеља није ме обузимало осећање толике безбедности као код тог муслимана који је толико мрвео моју религију и који би и свој живот дао само да мене спасе. Сваке вечери одлазио сам на терасу. Опијао ме је омамни мирис поморанџиног дрвета. Доле је певушио један шедрван. Ноћ је била увек врела, а у Ајшним очима огледале су се све звезде.

Она је често шапнула:
— Одвећ сам срећна! Волела бих да умрем...

У њеним пољупцима осећао сам самртничку махнитост. Распитивао сам се

— Како... већ знаш? — вамуцах.
— То није толико важно — одговори она. — Ово су наше последње ноћи. Али ти си ми покљонио довољно среће за цео живот. Ми се морамо растати, јер близу је дан кад ће и мене судбина понети другим путем.

И опет је избегавада да ми одговори на моја питања, али у нашим загрљајима опет сам све заборавио.

Два дана доцније један инцидент дубоко ме је потресао. Био сам изишао са Си Мухамедом и упутио се дворшту где су нас чекали коњи и слуге кад се одједном обресо лицем у лице с младом женом која је излазила из другог дела зграде. Она журно намахну вео на лице, али сам је ипак познао: била је то Ајша.

Си Мухамед ми се окрете смешећи се.
— Наша религија — рече ми он, — забрањује нам да показујемо гостима жене из наше породице; али за ово данас нико није крив; тако је хтео случај. Ти си једини жив човек који је видео лице мог детета... и ја сам скоро срећан због тога, нека ми Алах опрости! толико се поносим својом ћерком.

Он продужи озбиљнијим гласом:
— Моја ћерка, најлепши цвет моје расе, за мене значи исто што и живот...

Скамењен тим сазнањем, али трудећи се да крајњим напором савладам своје запрепашћење и забуну, ја прошаптах:

— Нека је благословена!... Једва сам је видео, али ме је њена лепота ипак засенила.

— Она је најлепша, најмудрија, најплеменитија од земаљских ћери, — одговори Си Мухамед наглашујући речи страдном нежношћу. — Нажалост, убрзо ћемо се растати. За који дан она се удаје за поглавицу племена Дамната. Он је мојих година, он ће је обожаваати, она ће у његовом харему бити потпуна господарица.

Тек тада било ми је јасно у чему се састојала та промена господара о којој ми је Ајша говорила. Срце ми се цепало од бола, али у исто време обузе ме страшна грња савести што сам обешчистио огњиште најплеменитијег домаћина. Те ноћи Ајша није долазила на моју терасу. Више је никад нисам видео и отишао сам и не опротивши се с њом...

*

Жак Марез ућута и замисли се, обузет успоменама. А онда уздахну и продужи помало уморним гласом:

— То је моја најлепа љубавна пустиловина...

— А Ајша? — упита Симона Фервал. — Да ли сте могли да дознате шта је било с Ајшом?

— Да — одговори Жак Марез, — да, дознао сам... За све време пута на повратку, све моје мисли биле су ној упућене и, чим сам стигао у Француску, обавестио сам се тајним, сигурним путем о њеној судбини.

— Па, шта је било с њом? — понови Симона. — Није се валада...

— Јесте — упаде Жак Марез тихим гласом. — Закажаног дана за свадбену свечаност, затекле су је жене мртву у постељи... Ајша је била побегла...

Апсолућна гаранција!

„Бајер“ - ов крст на свакој АСПИРИН - таблети. „Бајер“ - ов крст пружа гаранцију за дејство АСПИРИН-а код назеба, грипа, главобоље и реуме.

ASPIRIN
у сваку кућу!

Лосни суерот

РОМАН ОД ХАРЈАДА РЕБЕЛИНГО

(15)

Холер је седео као на иглама. Био је у недоумици шта да ради. Треба-ло је да жури на посао. Да ли да остави непознату даму саму у стану или да је замоли да дође други пут?

Обрадовао се много кад је чуо кључ у брави. Похитао је пред Хану. — Хана, имаш посету. Нека отмена дама чека те већ пола часа...

Хана се зачуди. Дама? Ко би то могао да буде?

С неким непријатним предосећањем поје у собу. И чим угледа Нору знала је да је дошла због Пата. То је свакако она дама о којој јој Пат причао, то је она од које је јуче добила оно судбоносно писмо!

— Госпоња мене чека? рече Хана колико је год могла мирније.

Пришла јој је смело, без имало страха. Она се није бојала објашњења које је претстојало. Веровала је Пату, а њена љубав била је јака од сваке сумње. Шта више, осетила је према непознатој жени и пеку врсту сажаљења, које могу да осете још безазлене, младе девојке према својим старијим сугарницима. Са тугом је гледала измучено, уморно лице под танким слојем шминке.

— Немојте да се изненадите, госпоњце. Моја посета тиче се... — поче Нора.

— Знаш већ, знам, прекиде је Хана. — Пат ми је све причао...

Гледала је својој сугарници право у очи и Нора није могла да издржи тај отворени, искрени поглед. Оборила је очи, чупкајући нервозно рукавицу у руци.

— У толико боље, настави Нора значајно наглашавајући сваку реч. — Можемо, значи, одах да говоримо. Отворено, без околице. Дакле, ви знате шта се између мене и Пата десило пре дванаест година? Добро. Онда треба да знате и последице. А то је: да од оног времена Пат, односно Стефан, припада заувек мени. Само мени, и нико нема права да ми га отме!

— Па ви сте га, госпоњце, већ одавно изгубили, приметил Хана тихо, али такође значајно. — Још онога дана... Нора учини гест руком као да хоће да се одбрани, као да хоће Хану да прекине у говору. Сад јој је било јасно да је њена противница и паметна млада девојка. Она јој је отворено рекла оно што се Нора бојала већ неколико дана сама себи да призна. Бојала се, јер се све у њој бунило против тога...

— Не, не, то није истина, узвикнула је револтирано. — Стефан ме воли још, као што ме је и онда волео...

Хана обори главу. Како да објасни овој жени да је жртва своје сопствене заблуде, како да је разувери? Јер, она се грчевито бори за љубав, коју је ипак изгубила.

— Жао ми је, госпоњце...

Муком уздржавана страст код Норе плану свом снагом. Безумна мржња према срећнијој сугарници која је уста још сажаљења, изби као вулкан. То су оне исте Стефанове речи којима је хтео да је утеши пре неки дан.

— Нема шта да ме жалите, госпоњце...

Ах, колико су се у њој преварили! До сада се борила фер, али сада, ако буде требало...

— Ви сте сувине уверени у себе. Али могу вам рећи само једно: никада Стефан неће припадати вама...

Хана задрхта. Из очију те жене избијао је дивљи пламен страсти. У њеним речима осећала се страшна претња. Било је јасно да такве жене не презају ни од чега.

— Како то мислите? запитала Хана тихо.

Рећи ћу вам отворено како мислим. Радије ћу предати Стефана — полицији него вама. То треба да знате, госпоњце!

Хана пребеледе као крпа.

— Не, ви то нећете, ви то не можете да учините. Па ви га ипак волите... Нора прену у смех.

— Волим. Дабоме, да га волим. И баш зато га нико нећу дати. А шта ви знате о љубави? Ви сте још дете. Да, моја је љубав толика да не могу више да живим без њега, моја је љубав толика да могу све да заборавим, па и људске законе. И ви кажете да га волите. Ето, ја ћу вам дати прилике да то докажете. Чујте ме добро: или ћете га се одрећи или ћу га ја предати властима! Из ових стопа!

Хани се учини да пропада у неки попор. Да ли је то могуће? Од речи те жене подицали су је ледени змарици.

— На он није крив, промуца с муком.

— Не пита се ту да ли је крив. Ко ће сада, после дванаест година, доказати да није крив?

— Ви и сами знате да није крив...

Нора не одговори одах на ово. Чврсто стегнутих усана оштро је посматрала Хану. У њеном срцу тог тренутка није било ни тунке лених осећања. Било јој је све на свету свеједно. Претња коју је изрекла била је последњи адут у њеним рукама. Ако и он изневери, и онако је све пропало...

— Ви сте још млади, госпоњце, рече најзад ипак нешто блажим гласом. — Пред вама је будућност. Ви ћете све то лакше да преболите. А ја... мени преостаје још само он, Стефан. За мене нема другог избора. Одлучите се, дакле, ако га волите...

Хани је било као да се нешто у њој сломило. Никада она неће моћи да схвати да жена која воли може да изда човека кога воли. То је било њеној природи толико старо, тако далеко колико је небо од земље. А на лицу те жене видело се да је спремна на све. Шта јој, дакле, преостаје? Ако га се не одрекне, он је пропао.

Сломљеним гласом рече тихо: — С моје стране Пат је слободан. Ја вам нећу више стајати на путу...

Нора, дирнута, хтеде у први мах да заблагодари девојци, да је загрли, пољуби. Али онда се савлада. И онако нема смисла. Одлука је пала.

— Ви сте племенити, госпоњце, рече. — Хвала вам.

И, као бежећи сама од себе, пожури излазу. Врата за њом залуцаше глухим ударцем.

Музика удари у громки марш, заори се буран плесак. Огромна дворана циркуса била је дунке пуна.

Преко глава момака који су стајали поређани на улазу у мањег баџио је поглед директор Хаслингер у циркус. Али вечерас се није много радовао распредатој кући. Прекидање уговора са Патом Старпером покварило му је добру вољу. Богзна како ће бити кад нестане из програма најпривлачнија тачка...

Стари Холер, Ханин отац, забринуто се освртао по манежу. Надзорник га је запитав малочас:

— Шта је са Ханом, Холере? Још је нема, а скоро ће њена тачка...

Стари Холер је био уплашен. Свакако је Ханин недолазак у вези са посетом оне непознате даме коју је очекивала. А он сада није смео да се удаљи из циркуса, пошто је претстава већ била почела. Можда Пат зна више о томе...

Пат је већ био скоро готов са облачењем, кад Холер закуца на вратима његове гардеробе. Џим је мрзовољан отворио врата...

Пат се запрепастио.

— Шта, зар Хане још нема у циркусу? Чекала је да је посети нека дама? То је могла да буде само Нора! Значи да је после последњег разговора са њим покушала да придобие Хану. Па то је требало да предвиди и уштеди Хани непријатне тренутке! Али опет би требало да је Хана већ одавно одве. Мора да се нешто десило.

Уплашен, Пат хтеде одах да пође да је потражи. Али Џим се енергично испречи.

— Којешта! Сада ни под којим условом не можеш да напустиш циркус. Нећеш ваљда да правиш глупости...

— Морам да видим шта је са њом, рече Пат. Тркнућу само до Чернинове улице и ево ме одах патраг.

Али Џим изјави да ће радије он да пође. Пат се сложи са тим и даде му адресу Холеровог стана.

Пат је био замишљен. Није ни приметио кад је стари Холер изишао из гардеробе. У манежу је претстава била већ у пуном току.

Прозавици су минути за минути. Пат је постајао све нестрпљивији. Нервозно је пушио цигарету за цигаретом.

Већ су спуштени и трапези. Заори се и триумфални марш из Аиде. Хане још није било.

*

Пат је био изван себе. Ближио се тренутак да се појави пред публиком.

У позну јесен

Суморно и тужно поста сеоце цело.
Облаци густ и тамни све небо прекрише.
Ветар фијуче бесно и носи лишће светло
Са скоро голих грана. А ситне капи кише

Уморну земљу квасе. Одвратне црне свраке
Ваздухом влажним смело праве чудне израже
Ко да се праве важне ил' ко' да нешто траже
И пуштају крике очајне, језиве, јаке.

Блатњавим, сурим друмом пуним рупа и бара
Некад здраве и снажне каскају бедне раге.
Повијених леђа, истрошене снаге
Климава с муком тегле сељачка кола стара.

А бркати сељак са женом горе што седи
Пун бриге гледа напред и бичем каткад мане.
Проклиње старе коње и ове ружне дане
Бришућ' кошчато лице низ које киша се цеди.

Београд, октобра

Милан Бојић
ученик

Најзад, сав задихан, ушао је Џим. — Хане нема код куће, рекао је, и ако је знао да то неће умироти Пата. — Учинио сам све што сам могао. Код ње је била нека непозната дама и пола часа доцније и Хана је журно напустила кућу. Никома није рекла где иде...

— Све је у реду, Пате, рече Патов помоћник у каубојском оделу, који се појавио на вратима.

Пат га није ни приметио.

— Отишла? Где је, забоба, отишла? Треба је одах тражити. Да јој се није шта десило?

У манежу одјекуше фанфаре. Светлећа реклама објављивала је име победника смрти — Пата Старпера.

Први пут у својој каријери Пат је изгубио храброст. Зар сада да се појави пред публиком и да изводи опасну тачку — са Ханином сликом пред очима?

— Не, ти не можеш сада да се појавиш, рекао је Џим. Објавићу публици да си изненада оболео...

Пат га ухвати за раме.

— Не, рече, нишом. Људи су платили да ме виде. Они на то имају право... Ја ћу се појавити...

— Па то је самоубиство, рече Џим.

Али Пата ништа није могло задржати. Неколико тренутака доцније био је већ на врху куполе, обасјан јарком светлости рефлектора.

Бурним плескањем поздравила га је публика. Стегнутих вилица пратио је Џим сваки његов покрет.

Сасвим механички пео се Пат мердевинама од конопаца. Није био свестан шта ради. Где би само могла да буде Хана?

Наједном се нашао на малој белој тераси, под самим врхом куполе.

Нема тишина завладала је у циркусу.

У том тренутку севну му у мозгу мисао где би могао да пађе Хану. Сетио се њених речи кад су прелазили преко дунавског моста: „Ако једном то буде морало бити, онда ће најбоље бити са овога моста...“ То су биле њене речи и тамо је треба тражити у овом тренутку. Да није доцкан?

Доле, у дубини, прекину муклу тишину оштро ударање добоша. Пат се трже. Знао је шта треба да ради. Оком је одмерно удаљеност и скочио.

Скок није био добро прорачунат. Први трапез ухватио је у лету мало погрешно и снага залета избацила га је из правца. Грешка се више није могла исправити. Једино, ако боље ухвати следећи трапез...

Људима који су све то гледали застаде дах. Само гласан узвик једне жене која није могла да издржи прекинуо је мртвачку тишину.

Џим пребеледе као смрт. Ако Пат не ухвати следећи трапез, несрећа је сигурна.

Пат је сигурним инстинктом схватио опасност. Други трапез пројурисао је као стрела поред њега. Очајничким покретом Пат покуша да га у повратку ухвати. У последњем тренутку успео је да га зграби, али само једном руком...

Ударац је био тако јак да му се учинило као да му је рука ишчупана из рамена. У великом замаху трапез је два пута пролетео кроз ваздух. Надчовечанским напором Пат је ухватио пречку и другом руком. Гвоздена воља је била потребна да испусти и овај трапез и дохвати трећи.

Неколико тренутака доцније, задихан и изнемогао, Пат се спустио на земљу. Цео минут публика није могла да дође себи од узбуђења. А онда је заорио плесак какав циркус „Метропол“ није чуо од свог постанка. Али Пат није стигао да се поклони публици...

(Наставиће се)

Везир и будала

ПИСАЦ: ОМЕР СЕЏФЕДИН

Већ трећи дан како је Стамбул покрила густа магла. Она је оделила дворца Топ-капу од осталог света. Престарели падишах није више могао да се види у малој бапти с мермерним шедрваном ни леја с лалама.

Јаничари су преврнули своје казане и спремили се да варош предају огњу и мачу. Остала је још једна једина нада: велики везир Кјосе. И султан је позвао Кјосе да му преда државни печат.

Златотканица завесе се помакла. Неујно као сенка ушао је у дворану мали сув старчић са огромним саруком на глави. Оборених очију и скштених руку пришао је престолу и клекнуо на степеннице. Падишах му је отресито показао на наслоњачу покривену црвеним сомотом, лево од њега.

— Седи, рекао је.

Ослањајући се десном руком о златни наслон, падишах је изложио тешко стање земље. Говорио је полагано, климајући главом... Потребна је гвоздена рука. Само човек до крајњих граница поштен, који не зна за злоупотребе, побожан, mudar, искусан, који изнад свега воли отаџбину, само такав човек може да спасе ситуацију.

— Ти си баш човек каквог тражим, рекао је на крају падишах.

Старчић који је саслушао говор свог господара покорно погнуте главе исправио се и рекао:

— Опрости ми, господару, али ја сам се зарекао да се више нећу мешати у политику. Ово неколико дана, који су ми, по твојој милости, још остали, решио сам да проведем у молитвама.

Падишах, позивајући се на коран и хадисе, рече на то, да је тупост и неинтересовање, особина животиња и мртваца и да непокораване вољи падишаховој од стране робова није друго него одметништво од вере.

— Мој живот вреди мање од једне косе на твојој глави, падишаху, рече старчац. — Ја сам се већ опростио са

смрћу, постојаност којом је бранио своју независност, верност речи коју је сам себи дао — колико су то драгоцене црте једног карактера! Само такав човек кадар је да управља државом у оваквим тешким временима.

Падишах је то добро знао. Пред његовим очима су прошле паше и челебије. Страх пред смрћу чинио је да се пред њим савијају као црви и лица су им била бледа као крпа. А они су умели само да плету танку мрежу интрига и да мисле на разврат. Употребљавајући лаж и клевету они су били спремни један другоме да прегризу гркљан. Али везир Кјосе није био такав. Он је био мудрац. Он је знао свет и његову сујету. Тај човек, који је целог свог живота ишао ивицом провалије, знао је шта је истина. Он се неће подати саблазни богатства, раскоши, власти. Он живи као аскета и згража се над лакомим незналицама, који, пошто напуне своје сандуке, сматрају овај пролазни свет својим сталним боравиштем. Али како да га присили да прихвати државни печат, кад не приклања глави ни пред ким сем пред Богом и не боји се ни смрти.

Падишах намршти обрве:

— Има ли каква казна гора од смрти?

Страшне су муке блиске смрти, али нису страшније од ње саме.

Падишах је знао да се коначна победа може да постигне пером, а не мачем. Али није знао шта треба да предузме да би присилио на послушност човека који се не боји смрти.

И тако размишљајући заспа. У сну се пренео у она времена кад још није био седи падишах, и кад овај дворчац још није био његов. Сен његовог ујака, који је умро пре тридесет година, непознатим гласом му рече: „За мудраца је разговор са глупим човеком гори од паклена пакла“. То су биле речи из неког дела, али падишах се узалуд трудио да се сети из кога. Затим се

прену из дубоког сна. Глава му је била тешка. Пошавши у харем, устаде. Да, ако је беседа с глупим човеком гора од паклених мука, онда треба на тај начин присилити старог везира на покорност.

Заповедно је одмах својим робовима: — Одмах да ми нађете једну будалу и затворите га заједно са везиром!

Дворске слуге и уходе целу недељу дана тражили су по градовима и селима целе земље једну такву будалу. Најзад, на пашваку Карамир-села нађоше једног глупог чобанина, у правом смислу речи будалу и незналицу. Он је био снажан и јак, али тврдоглав и глуп као магарца. У селу су га тако звали: „Хасан-магаре“. Није се знало да ли је глупљи или тврдоглавији. Није имао ни појма о добром понашању, ни о поштовању старијих, ни о клањању ни о молитвама. Кад су га питали: „Ко је Алах“, он би одговорио: „Откуда ја да знам? Ја сам још млад“.

Кад су га позвали у варош, никако није хтео да се растане са својим овцама. Опирао се очајно и најзад почео да се брани батином. У дворца су га довели везана и одмах бацили у собу у којој је стари везир, пребирући бротице, очекивао своју судбину.

„Хасан-магаре“, огорчен због неправде која му се чини, три дана се драо, грдио и псовао најгубљим речима, а затим се умирио, сео, подвину ноге с

латњавим опанцима на свилом превученом отоману, извадио иза паса двојнице и засвирао. Мир и усамљеност старог везира који је очекивао смрт били су нарушени на најгубљим начин. Али он не рече ниједне речи. Гледајући укочена погледа кроз прозор, он се није освртао ни на слуге које су му доносиле јело и пиће.

Тако је прошло десет и двадесет дана. Везира и чобанина посматрали су кроз кључаоницу. Падишах, видећи да ће стари везир да отрпи и муке заједничког живота с будалом, заповеди својим слугама да нађу још већу луду. Али слуге не могоше у целом царству пронаћи већу будалу од Хасана.

Тако прође месец дана. Хасану је досадило већ и да свира. Као и његов друг у несрећи, стари везир, лежао је цело време и дремао.

Једном изјута стари везир се трже из сна. Пробудило га је нечије грцање. Погледа и зачуди се: стварно: чобанин-будала плакаше као мало дете. Везир га пожали. Можда се сетио жене, куће, свог села?

— Зашто плачеш, сине мој? — упита га стари везир са саучешћем.

То су биле прве речи које је везир проговорио од дана откад су га затворили. Чобанин, бришући рукавом сузе, погледа га и рече:

— Ако ти кажем, наљутићеш се.

— Реци само, сине мој. Зашто да се љутим?

— Не, ти ћеш да се наљутиш.

— Кажем ти да нећу. Хајде, само говори.

Хасана опет облише сузе.

— Реци, како би могла да ме наљути твоја девојка?

— Не, ти ћеш да се наљутиш, оче.

— Нећу, говори само.

— У мом стаду које сам чувао био је и један стари јарап. И чим погледам тебе, сетим се тога јарапа... Ето зато плачем...

Чим то рече, прену у смех. Смејао се и плакао.

— Имао је исто такву брадину као и ти! — објасни најзад.

Стари везир не рече ништа. Устаде, покуца на врата и рече чувару који се појавио са високим саруком на глави:

— Јави нашем Господару, да примам државни печат...

*

Годину дана доцније јаничари су били покорени, сипахи побеђени, лопови и поткупљиви чиновници истребљени и царство је опет стекло стару величину и моћ. На лицу падишаха поново се појавио осмејак и вратило му се добро расположење. Хтео је само да зна какву је то муку гору од смрти претрпео стари везир од будале-чобанина тако да се решио да попусти. Једном је упитао везира за то.

— Ништа, господару... збуњено рече стари везир. — Савет ми није дао мира што се тај невини чобанин мучи због мене у затвору и... и зато сам прекршио свој завет...

Мала Лела

ПИСАЦ: ЗВОНИМИР МИЉЕВ

Кад је грануло пролеће, он осети да му је у души све некако чудновато празно... Осећао је да се око њега све обнавља, буди, осећао је пријатни дах пролећне свежине, али у њему саме као да је остао један непопуњени кутак који није могао бити надахнут лепотом пролећнег сунца.

Свуда око себе видео је весело лице пробужене младости која је, уз прикривен и шеретски осмех, крила у својим недрима срећу и љубав... Увиђао је све веће промене око себе и полако је почело да му пуца пред очима...

Био је млад, леп али несрећан. Био је весело, али му је душа често крварела. Као добар и несребичан био је радо примљен у друштво, али га се он клонио... Много је давао, мало тражио и био неповерљив... Подносио је жртве али их није захтевао...

Према девојкама је био непажљив, понеки пут чак и циничан, те су га оне, мада им се допадао, избегавале. Он их је мрзео, презирао... Још у првој љубави, пре пуних шест година, сахранио је он све своје лепе идеале о срећи и радости и од тог времена избегавао је све што је у њему могло потсетити успомену на његову љубав према девојци која му је бездушно, на ко много млађа од њега, дала доказа о превртљивости и подмуклости женске душе... При дискусијама о женама само би одмахнуо рукама и ћутао.

Али овога пролећа срео је њу — малу Лелу. Ни сам није знао шта га је привукао њој. Да ли дубоке дивне прне очи, да ли њен осмех или свежа младост?... Виђао је још зимус како покатакд протрчи уличицом, лака, хитра, док је не заклонио зид суседне куће. Дубоко у сећање утиснула су му се два жива, прна ока са дугим трепавицама, која су испитујући, пркосно гледала све око себе.

Упознао је неочекивано... У први мах ни сам није знао шта ће и у њему се, за часак, опет пробуди она сушељивост и мржња. Размишљао је, али два прна ока и њен весели осмех, најзад, однеше победу.

Време је летело... Од пријатељства разви се љубав. Можда је томе било криво пролеће, или прне очи, тек он осети, једнога дана, да је воли више него што мисли.

Мај је лагано низао дане љубави која је цветала и расла... Он је био све искренији и осећао све више да та девојка представља за њега све, јер је његово срце куцало само за њу. Често јој је, док је њега рука мирно почивала у његовој, причао о љубави,

срећи и свему што је лепо и племенито. Кад би се понекад препирали и она му, у тренутном бесу, окренула леђа, он би стрпљиво чекао... Увек су обоје попуштали и то је био најбољи доказ да не могу једно без другог.

Али једног дивног поподнева затече је у постели... У ватри, изнемогла и ситна, дочекала га је раширених зеница... Са муком и болом слушао је како тешко и са напором изговара речи и гризао је усне до крви...

Боловала је тешко... Сатима је седео крај њене постеље и слушао њено тешко и испрекидано дисање и у њему се рупио читав један свет. Свет среће и будућности... Често, кад би болест мало попустила, онако ситну и врелу чврсто је привијао уза се желећи да је спасе и отргне од прне аветти која беше пружила своје грозне канџе. Желео је да пропадне заједно са њом, да подели сав терет болова и помогне јој... Његово лице почело је да се издужује и бледи... Његов глас постаде промукао и озбиљан, чело намрштено и пуно бора...

Најзад, срећа се ипак осмехну... Са првим врелим зрацима летњег сунца почеше и њене очи да бивају светлије. Она постаде веселија... За неколико дана, мада још у борби са болешћу, она је већ храбро одолевала и сигурним корацима ишла путем оздрављења...

Срећни дани се наставише и он сада, јаче него икад, увиде колико је воли... Љубио је до бесвести, и осећао да има само њу, да живи само ради ње. Посматрао је њен омршавели лик и желео је да упије у себе сваку њену прту, сваки осмех и осети сваки њен дах... Мислио је опет на срећу и будућност, мислио је на своју велику љубав.

Али... Да ли је судбина заиста тако груба, или је суђено да све велике и искрене љубави буду покопане и заборављене. Да ли је увек потребно чашу среће и љубави платити болом и разочарењем?... Лела је изненада отишла — отпутувала...

Његов поглед још увек безизразно лута и свуда тражи њен лик. Његова машта још увек живи у прошлости, а срце лагано и болно крвари... „Волим те“ рекла му је на растању и те њене речи попут посмртног звона још увек брује у његовим ушима...

Лагано хуји време... Његово бледо лице још увек покрива бол, док и она, тамо далеко, можда, исто толико пати, јер је изгубила срце које је живело и куцало само ради ње...

1 — У правом источњачком сјају полази Каид од Марока на молитву у џамију. Мароканска пешадија држи шпалир, копљаници гарде и великодостојници чине почасну пратњу Каиду од Марока кад полази у џамију. Знак његовог достојанства је велики сунцобран који носи један еунух.

2 — Овај приказ личи на причу из 1001 ноћи. Каид, урођенички владар шпанског Марока, приликом једног великог муслиманског празника полази у мошеју узаним улицама вароши Тетуана.

3 — Чак и личне слуге остају напољу, кад се Каид Марока моли Алаху у мошеји. Богомоља у том тренутку припада само њему и Богу.

4 — Свет на улицама чека да види редак приказ кад владар полази у џамију. Жене још носе зарове и фереце...

5 — Каид напушта мошеју после молитве. Народ се клања свом владару, а пред њим корача његова телесна гарда у историским униформама Средњег века.

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

Молитва Каида од Марока

У
Н
И
Р
С
Л
Б

Торња 2101 "Брлеву Јармагу"

Б
И
Б
Л

1) Битка за Стаљинград, после заузимања већег дела вароши од стране немачких трупа, свела се на борбу око појединих великих индустријских предузећа која су бољшевици утврдили и која бране до самоуништења. На слици: немачки митраљез обасипа ватром кров једног фабричког постројења за монтажу, са кога бољшевици покушавају да задрже напредовање немачких трупа.

2) Између гомила разорених топовских цеви, изгорелих вагона и осталог материјала развија се борба прса у прса. Жилавом одлучношћу немачки војници нападају да би сломили и последњи отпор бољшевика.

3) У отсудном тренутку хита овај пешак да дотури муницију својим друговима који се налазе на истуреном положају пред непријатељем.

4) Пешадија у првим борбеним редовима напрегнутом пажњом посматра артилеријски двобој. Јер, одмах после артилеријске припреме долази пешадијски јуриш.

5) Преко препрека од нагомиланог гвозденог материјала један митраљез, у току борбе, мења свој борбени положај.

6) Пешадија јуриша кроз рушевине Стаљинграда. На једном месту застала је да ликвидира непријатељски препад са стране, из бусије.

7) Склањајући се у огромне левкове које су ископале бомбе »Штука« немачки пешаци напредују у правцу великог фабричког постројења »Црвена барикада«.

8) Командант једне пешадиске чете даје упутства својим војницима за даље напредовање. Од велике фабрике остали су само оголели димњаци који служе војницима за одржавање правца у наступању.

9) Пошто су увидели да је сваки отпор у разрушеној фабрици узалудан, бољшевички војници се предају. За њих је борба завршена.

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

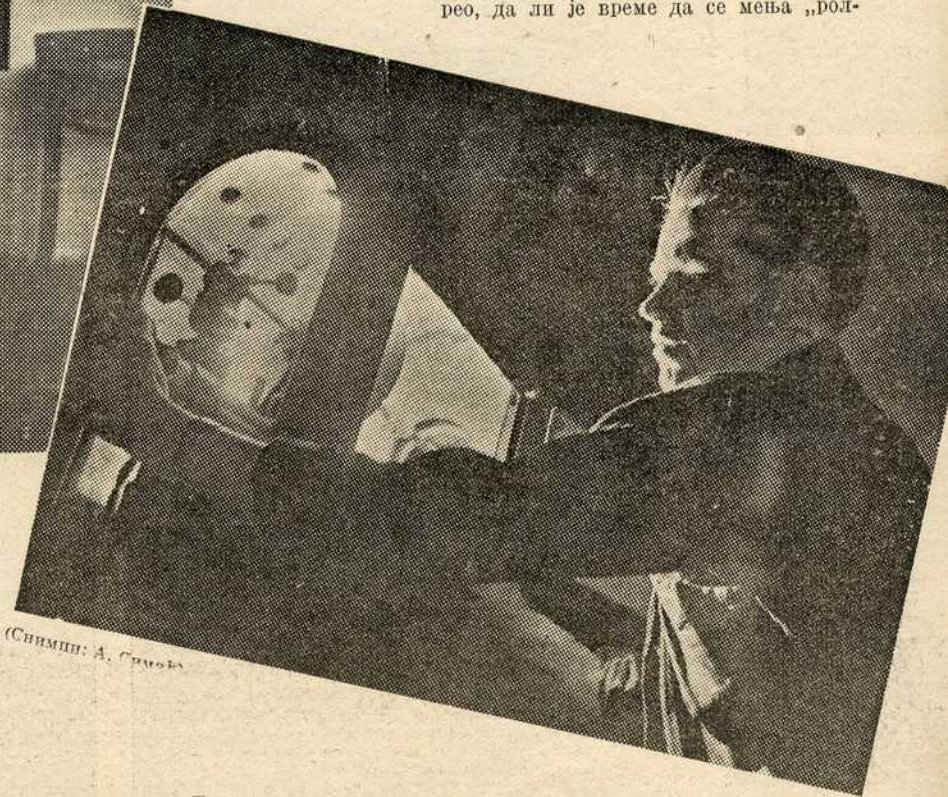

Налиције Снова

За све време док се на платну одигравају туробне драме, ведре комедије, тешке трагедије и бесомучне лакрдије, док се смењују пустиловине пакленим темпом, док људи у дворани скачу, покривају очи или се као махнити смеју, он седи и — чита...

Шта чита? Свеједно шта. Док ви гледате дирљиве љубавне сцене, он чита страну хумора у недељном часопису, док присуствујете огорченим окришајима између подморница и ратних бродова, док људи тону у запаљеном мору вапећи за помоћ, док их у рововима разносе на комаде тешке гранате, он чита — лирске песме...

Он мора да води рачуна да ли је топ у реду, да ли је слика оштра, да ли су све светлости угашене, да ли је угаљ у пројекционој машини прегорео, да ли је време да се мења „дол-

(Снимци: А. Снова)

Зурају се људи и галаме у великом осветљеном холу. Онда као бујница проваљују у дворану. Крикају и жваћу бонбоне, мешкоље се, опињавају џепове. Дворана одједном утоне у помрчину. Сребрни светлосни споп обасја бело платно. И читава два часа, за десетак динара, путују људи кроз векове, путују око света, путују кроз џунгле, кроз цољарне области, учествују у баловима на двору Марије Терезије, присуствују бокс-мечевима, слушају Бетовенову музику, суделују у гусарским нападима на старинске каравеле, пљескају Бењамину Билију, шате заједно са заљубљеним, решавају вамршене криминалне мистерије, аплаудирају хени-енду...

Да, то ради цела дворана. Сви људи који су платили за своје место и није омамљени у платно. А други, они који су увек ту, девојка на каси, вратар, разводници, продавачице слаткиша, кино-оператери, они који управљају „машинама за снове“? Шта они раде за то време? Да ли толико вале филм и људи који су увек у биоскопу?

— Два партера, боља места, мало експонитија, да не устајем свакоме! — Вановета неко пред прозорчетом.

Зановетају и други. Ретко ко је задовољан. Онда се гурају. Они позади вичу. Протестују. Хукће гомила, сваба се, јадкује, ликује. Хукће и сваба се сваки дан поподне пред прозорчетом биоскопске касе.

И тек кад се све улазнице распродају, кад по сто пута одговори оним на-сртљивим да више нема карата и кад се они у то тачно увере, може девојка ва касом најзад да одахне. Али то не траје дуго. Већ се појављују људи који желе да виде другу претставу. Јадникују, ликују. И опет зановетају:

— Два партера, боља места...

Не, девојка за касом не воли филм иако је увек у биоскопу, не одушевљава се јунацима с белог платна у дну дворане, не пати и не радује се с њима. Она само — продаје улазнице...

— они лечаци с Карабурме и Булбулдера, што као опчињени буље у

блиставе излоге са сликама лепих жена са скупocenim накитом, срчаних људи у беспрекорно скројеним оделима, раскошних палата и сунчаних предела, драге воље би мењали своје децје судбине, своје убоге мале животе са човеком који стоји на улазу и прегледа карте. Он мора да је врло срећан кад је по цео дан ту, у биоскопу. Можда је, баш зато што је срећан, тако вао да никога неће да пропусти без улазнице.

Не мисле тако само сироти лечаци са Булбулдера и Карабурме. Мисле то и многи други, старији од њих.

А шта каже човек на улазу?

— Једанпут месечно присуствујем — половини претставе, — поверио нам је он.

Разводници исто тако. Тек кад се у дворани угаси светлост, стигну да за кратко време опруже и одморе ноге, и предахну, заједно са својим другом на улазу. Врло често они су пре подне на неком другом тешком и заморном послу. Уморни, изнурени, једва стижући да ручају, долазе у биоскоп.

А продавачице слаткиша? Можда је нека од њих саварила о својој слави омиљене филмске звезде, о сјају и раскоши, о удобном и безбрижном животу. Можда је о свему томе сневала тамо негде на периферији, у трошном кућерку са покислим, тужним старим линама. Можда понека још о томе савари. Али оне скоро цело поподне нуде своје слаткише, нуде неуморно, гласови су им тупи, промукли, лице потамнело у ципроветреним просторијама.

Ни човек на улазу, ни разводници, ни продавачице слаткиша не верују више варљивим сепкама на филмском платну...

Лепо. А како стоји ствар с кино-оператером, човеком који управља машином за снове?

Тамо, на платну, ноћ. Месечина. Обала у палмама огрезла у сребру. Једна гитара. Један тонао глас из срца кида мелодије...

Слика се мења. Тече филмска врица. Промичу предели. Промичу људи. Воле, срећни су, страдају, убијају се. Плачу, певају.

Тече филмска врица...

Тутње топови, јаучу сирене, урличу гранате. Гасе се људски животи...

Тече филмска врица...

И шта за то време ради човек у кабинци за пројекције? Да ли се и он узбуђује? Или је, можда, равнодушан?

Његова собица је врло мала. Једва три до четири кубна метра ваздуха. А ваздух је тежак, засићен. Готово не може да се дише у овом уском оловном и бетонском простору где настају снови о далеким земљама и сунчаним пределима.

Звучник трешти. Зврји пројекциони апарат. Штекће нека динамо машина. Трешти, зврји, штекће по цело поподне.

Човек који управља машином за снове може да види кроз прозорче све шта се догађа на платну. Он може да чује све шта се тамо говори и пева. Али он не види ни морска жала у месечини, ни огромне планинске врхунце под снегом, ни бескрајну пучину, ни простране равнице. Он не чује јецај гитара, он не чује песму. Њега не узбуђују плач и сузе, борба и смрт.

Он то већ по двадесет пута гледа и слуша. Он је равнодухан. И док све људе у тамној дворани обузима грозничаво узбуђење, док без предаха преживљавају све патње и радост својих јунака, човек који седи код „машине за снове“ далеко је од тог света.

на“. Он мора по двадесет пута да слуша јецај гитара, претећи глас превареног љубавника и тутањ топовске палбе, да гледа људе који се смеју и који убијају једни друге...

Негде, парочито у неуређеним биоскопима, човек код „машине за снове“ изложен је опасности по живот. Филмска врица од целулоида је врло упаљива и неки од ових људи нашли су смрт у својој запаљеној кабинци.

А шта желе?

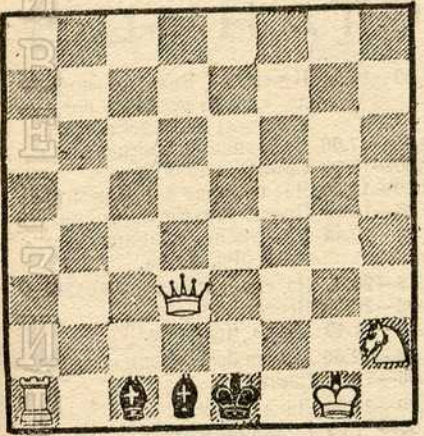
— Просто џезнем за макар мало чистог ваздуха и тишине — каже један од њих.

Он добро познаје своју машину. Он зна да је то само машина у просторији од три до четири кубна метра ваздуха. А снови с платна? Он исто тако добро зна и њихово налиције...

На платну пише крај. Људи бучно устају, жваћу и крикају последње бонбоне, преживљују последње утиске, опињавају џепове и одлазе. Они су углавном задовољни. И тек кад у дворани потпуно завлада помрчина, кад остану унутра само празне столице, хиљаде исцрпаних хартијица и кора од поморанци на поду, кад остане сав плач и сузе, сав смех и грохот две стотине људи у тешком ваздуху, они који су увек у биоскопу журно навлаче капуте, трче расквашеним тротоаром у коме се огледају мутне светилке, јуре за последњим трамвајима пут периферије...

ПРОБЛЕМ БР. 47
Г. М. Шмит

Бели вуче и даје црне мат у два похода.

Решење проблема број 46 (Леополд Мандла): 1) Те3—е6!

*

ШВАЈЦАРСКА ВАРИЈАНТА

(Играно у петом колу Европског турнира у Минхену, септембра 1942).

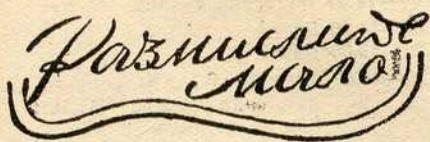
Бели: Наполитано. — Црни: Јунге.

- 1) c2—c4, Sg8—f6; 2) d2—d4, e7—e6; 3) Sb1—c3, Lf8—b4; 4) Dd1—c2, Sb8—c6; 5) Sg1—f3, d7—d6; 6) a2—a3, Lb4:c3+; 7) Dc2:c3, a7—a5; 8) b2—b3, 0—0; 9) Lc1—g5, h7—h6; 10) Lg5—h4, Tf8—e8; 11) Ta1—d1, Dd8—e7; 12) e2—e3, e6—e5; 13) d4—d5, Sc6—b8; 14) Lf1—e2, Lc8—g4; 15) Dc3—c2, Lg4:f3; 16) g2:f3, Sb8—d7; 17) Dc2—f5, g7—g6; 18) Th1—g1, Kg8—g7; 19) Le2—d3, Te8—h8; 20) Ke1—e2, Kg7—f8; 21) Df5—h3, Kf8—e8; 22) b3—b4, a5:b4; 23) a3:b4, Ke8—f8; 24) Td1—d2, Kf8—g7; 25) Ld3—f5, De7—e8; 26) Dh3—f1, Sd7—b6; 27) Lh4:f6, Kg7:f6; 28) Lf5—d3, Kf6—g7; 29) Df1—c1, Kg7—h7; 30) h2—h4, h6—h5; 31) Tg1—g5, Kh7—h6; 32) Dc1—g1, Th8—g8; 33) Dg1—c1, Ta8—a4; 34) Td2—b2, De8—a8; 35) e3—e4, Ta4—a1; 36) Tg5: h5+.

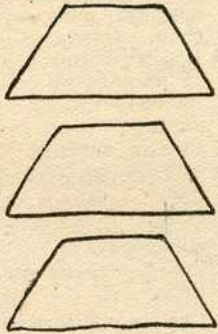
Црни је сада предао — од страха! Учинио му се да стоји пред неизбежним матом. Међутим он не мора узети жртвованог топа. Како су касније анализе Алехина и других вештака установиле, Италијан Наполитано морао би се задовољити вечним шахом и партија би се завршила са реми.

НАЈКРАЋА ПАРТИЈА

Најкраћа партија има свега два похода; у шаховским удбеницима означена је под именом „лудог мата“. Она је, ваљда, позната откоко шах постоји, али је упркос тога ипак одиграна 1878 године на Лајпцишким главном турниру, када је председник Бечког шах-клуба Нојман матирао на тај начин свога противника. Потези су ови: 1) g2—g4, e7—e5; 2) f2—f3, Dd8—h4 мат. Најдужа позната партија има 169 похода, а одиграна је 1907 године на турниру у Карлсбаду.

ОД ТРИ ТРАПЕЗА ЈЕДАН ТРОУГОА

Прецртајте на комад хартије ова три трапеца. Затим сва три трапеца исеците макама, па онда од та три парчета хартије покушајте да саставите један равно-стран троугао. Није тешко, а одговор дајемо у идућем броју.

ДЕСЕТ РЕЧЕНИЦА — ДЕСЕТ ВАРОШИ

Свака од оних седам реченица садржи по једно име вароши (једна је азиска, остале европске). Покушајте да пронађете које вароши крију ове реченице. Ако не успете у томе, потражите одговор у идућем броју.

- 1) Дебео градски начелник седео је синоћ пред кафаном „Два побратима“.
- 2) Аника ради диван вилиам у народним шарама.
- 3) На то му отресити сељак одврати: „Бре, мени да подвалиш“.
- 4) Увече су рибари мреже извукли из мора.
- 5) Коњ ће касати на равном друму.
- 6) Пошто се вратио са рада у пољу, опра Гојко најпре свога коња.
- 7) Овог красног лентира Нада је сама уватила у пољу испред града.

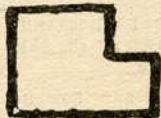
ЧУДНОВАТИ ПОРТРЕТ

На зиду је био окачен један портрет. Један човек посматрао је тај портрет па је рекао:

— Ја немам ни брата ни сестре, а отац тога човека је син мога оца...

Можете ли да се сетите чији је портрет био на зиду? Размислите један минут, па ако се не сетите погледајте одговор у идућем броју.

ПОКУШАЈТЕ

Они који немају среће приликом решавања оваких задатака наћи ће решење у идућем броју.

ЧАРОВАН БРОЈ

Који је то број који сабран, помножен или квадриран самим собом даје исти резултат?

За оне који немају среће у математици даћемо одговор у идућем броју.

ИМА И ТАКВИХ РЕЧИ

Нађите две речи, али да буду од по четири слога, које се подједнако читају с почетка и с краја.

Ми тврдимо да има и таквих речи, а они који нам не верују нека погледају наш одговор у идућем броју.

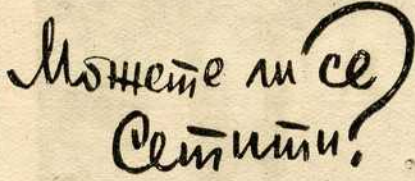
ЧАРОВАН КВАДРАТ

1	3	5	7
1	3	5	7
1	3	5	7
1	3	5	7

Ако се бројеви, који су уписани у сваком квадратићу, распореде као што треба, онда ће се добити збир од 16 и то ако се сабира: водоравно, усправно, дијагонално. Исти збир даје и сваки квадрат састављен од четири мала квадрата.

Дакле, да ли сте у стању да тако распоредите бројеве?

За оне који нису то у стању, даћемо решење у идућем броју.

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

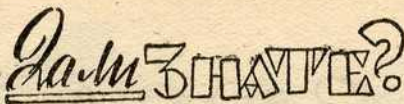
Даћемо вам данас у неколико реченица животопис једног од наших средњовековних људи од пера, лако ћете се сетити о коме је реч. Размислите, па онда решите пре него што прочитате на крају о коме је реч.

Светогорски је калуђер из XIII века, кога један преписивач из 1263 године назива великим љубитељем књига. Живео је у Карејској белији и манастиру Хиландару. За краља Уроша написао је 1253 године биографију Св. Саве, а 1264 године биографију Немањину. Немањина биографија је добрим делом извод из Немањине биографије од Стевана Првовећаног и ранијег његовог дела о Св. Сави.

Свакако, већ сте начисто о коме је реч у овом животопису. Ако још нисте, наставите пажљиво па ћете се сами сетити.

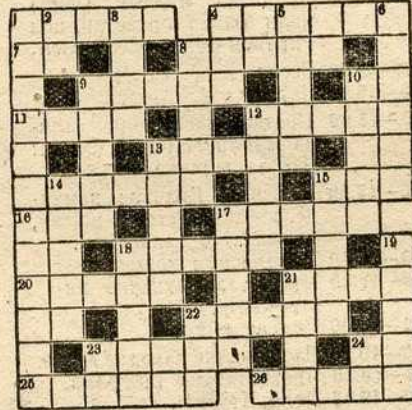
Његова дела су у ствари реторска животиња, тешка оклопа, с много ученог и побољног елемента, али и са доста података, којима смета само то што им често недостаје ближе датирање и тачна локализација.

Чији је ово дакле животопис? Ако ни сада не знате о коме је реч, остаје вам само да прочитате наш одговор који вам дајемо одмах доле. **„новјилнојој оиполовиж ој ово“**

ПИТАЊА

- 1 — Колики конач може да се добије из једне чауре свилене бубе?
- 2 — Шта је млекар?
- 3 — Како се зове нова наука која проучава директан утицај појава на сунцу на разне природне феномене?
- 4 — Ко је написао роман „Калуђер и калуђи“?
- 5 — Шта је микроф?
- 6 — Да ли је велики народни добротвор Миша Атанасјевић био син богатих родитеља?
- 7 — Колико је сунце веће од земље?
- 8 — Колико је сунце удаљено од земље?
- 9 — Колика је топлота лаве када излази из кратера?
- 10 — Зашто модне журнале називају „Базарима“?
- 11 — Када је одржана прва олимпијада у новом веку?
- 12 — Да ли је сунчани сат најстарији сат?
- 13 — Ко је пронашао сунчани сат?
- 14 — Када је конструисан први бензински аутомобил?
- 15 — Ко је и зашто измислио саксофон?
- 16 — Која је најгушће насељена земља?
- 17 — Која је најдубља река у Европи?
- 18 — Да ли је Леонардо да Винчи био лепањак или левак?
- 19 — Колика је дужина копча у једном пару свилених чарапа?
- 20 — Одакле потиче грош?

Хоризонтално: 1) Чопор. 4) Нем. глумач, оснивач Берлинског театра. 7) Свеза. 8) Доктор. 9) Прокон испод површине земље. 10) Тринаесто и друго слово азбуке. 11) Ђаво. 12) Презиме француског композитора. 13) Део куће. 14) Привремен логор. 15) Гостионица. 16) Нахрав. 17) Недостајање. 18) Лакрдијаш. 20) Истеривач. 21) Дрво из породице јабука. 22) Лек против грознице. 23) Варош у Естонији. 24) Предлог. 25) Врста биљке. 26) Пољско и шумско божанство у античко доба.

Вертикално: 1) Сваки поједини знак азбуке. 2) Лична заменаца. 3) Другар. 4) Главни бог Вавилонаца. 5) С. америчка врста малог медведа. 6) Врста дрвета. 8) Онај који левом руком ради. 9) Римски цар. 10) Село у Д. Пологу. 12) Део војничке опреме. 13) Доња површина стопала. 14) Зачин. 15) Језеро у Авганистану. 16) Памесник код старих Персијанаца. 17) Варош у Белгији. 18) Трг. 19) Врста сисара глодара. 21) Бојан. 22) Водена животиња. 23) Иницијали имена и презимена једног оперског певача. 24) Свеза.

ИЗ 46-ОГ БРОЈА

Одговор на „У ПОСЛАСТИЧАРНИЦИ“

Стварно је за столом било свега четири особе: једна стара госпођа са својом ћерком и двома девојчицама, ћеркама млађе госпође, односно унукама старе госпође.

Одговор на „ЛИНГВИСТИЧКЕ АКРОБАЦИЈЕ“

Јест, поуздано, могуће, вероватно, може бити, ваљда, можда, несигурно, невероватно, не може бити, немогуће, није.

Одговор на ВЕШТА ВЕШТИНА

Постоји 354 начина, што значи да се скоро годину дана свакога дана могу друкчије марке на писму лепити, а да износ буде увек тачно један динар.

Одговор на „РАЗМЕШТАЈ ВОЈНИКА ПО СЕЛУ“

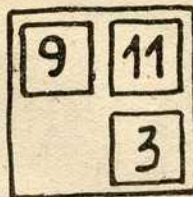
Војника је било 315, а кућа 39.

Одговор на „ЧАРОВНИ КВАДРАТИ“

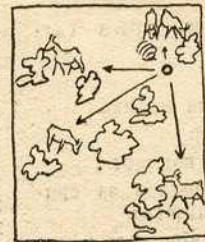
Збир пет бројева било вертикално, било хоризонтално, било дијагонално увек је 85. Збир цифара из углова, ма кога од три квадрата плус 17 (број из средине) увек дају 85.

Одговор на „КАКО ДА СЕ СМЕСТЕ ЗЕЧЕВИ“

Врло једноставно. Зар вас то не потсећа на Колумбово јаје?

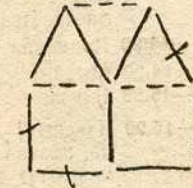
Одговор на „МАЛИ КОЗАР“

Ево где треба да стане мали козар Јоца.

Одговор на „ЈЕЛАН ЈАК ЗАДАТАК“

Као што видите, тешко је било измислити нешто простије и лакше.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОР

- 1 — Београдска Палилула била је некада потпуно засебно село и то све до 1876 године.
- 2 — „Стадионска болест“ је запаљење слузокоже очних капака и добија се приликом купања у јавним купалиштима од хладне воде. Обично је безбедна болест.
- 3 — Прве мале сатове од метала почео је да прави бравар Петер Хенлајн.
- 4 — Пчела може за време једног лета да накупи дванаест пута више меда него што износи њена тежина.
- 5 — Број звезда које се даду видети најопштријим астрономским дурбинима износи 1.200 милиона, али се слободним очима може сагледати само око 6.800.
- 6 — Шкољка филтрира за један сат око 25 литара воде, да би из воде узела оне биљне састојке који су јој потребни за исхрану.
- 7 — За један једини дан на земљи се види око два милиона метеора. Обично засјајају на 10 до 200 километара од земље. Различитог су сјаја.
- 8 — Папа Пије XII говори једнаест језика. Када је 1937 требало да иде у Пенгу на еухаристички конгрес он је за непуну два месеца, спремајући се за тај пут, научио мађарски који не спада у лаке језике.
- 9 — Постоји микрофон који је толико осетљив да је у стању да забележи и сваки најмањи шум који прави трава када расте.
- 10 — Филмови који показују слику са успореним покретима у ствари су снимани много већом брзином него обични филмови. Када се после пуште нормалном брзином на пројекционо платно, показују успорену ваљду.
- 11 — Рачуна се да на кугли Земљиној има око две милијарде двадесет пет милиона становника.
- 12 — Од тога броја на Азију долази једна милијарда и сто милиона становника.
- 13 — Најдужа биљка на свету свакако расте у морима око Аустралије. Та биљка расте на дну мора и достиже висину од 300 метара. Међутим њено стабло није дебље од пет сантиметара.
- 14 — Алге могу да утичу на боју мора у коме се налазе. Такав је случај са Прим Морем, Првеним Морем и Балтичким Морем које има зелену боју. У њима се налазе алге одговарајуће боје по којима су мора и добила имена.
- 15 — Римљани, који су саградили врло много мостова, пису анали за гвоздене мостове.
- 16 — Први гвоздени мост саграђен је тек 1779 године.
- 17 — Челично перо пронађено је око 1830 године. Све докле углавном се писало гушчијим пером.
- 18 — Да би накупила један килограм меда, пчела мора да пређе пут од кошице до поља с детелином најмање пет до шест милиона пута.
- 19 — Пасуљ није био познат у старо време. Гајио се само 606. Тек у XVII веку пасуљ је пренет из Америке.
- 20 — Логотети или логотети су били високи дворски и државни достојанственици у средњовековној Србији. Логотет је био саветник владара и шеф дворске канцеларије. Његов делокруг нарочито се простирало на питања у вези са привом.

РЕШЕЊЕ УКРПТЕНИХ РЕЧИ

Хоризонтално: 1) Спас. 3) Санс. 5) Пап. 6) Болен (Ана). 8) Огар. 10) Гама. 12) Учеп. 14) Зајц (Иван). 16) Режим. 17) Вуч. 19) Ауто. 19) Ипак.

Вертикално: 1) Соко. 2) Спор. 3) Свек. 4) Сена. 6) Вагер. 7) Најам. 9) Гоч. 11) Мај. 12) Унча. 13) Небо. 14) Зини. 15) Цник.

Недељни програм БЕОГРАДСКЕ РАДИО-СТАНИЦЕ

Недеља, 22 новембар

- 7.00— 7.20 Вести.
- 7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00— 9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Преподневна музика.
- 10.00—10.30 Свечани час.
- 10.30—11.45 Празнични концерт.
- 11.45—12.00 Недељни преглед за српско становништво.
- 12.00—13.00 Подневни концерт малог радио оркестра под управом Федора Селинског. Солиста Драги Петровић.
- 13.00—14.00 Подневна музика.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању, забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—18.30 Добро расположење у недељу.
- 18.30—19.00 Српска емисија.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Жарко Цветић пева.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Примећујеш ли нешто?
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—23.20 Забавна музика.
- 23.20— 1.00 Мелодија и ритам.

Понедељак, 23 новембар

- 7.00— 7.20 Вести.
- 7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00— 9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—10.30 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт.
- 13.00—14.00 Тамбурашки оркестар Араницки.
- 14.00—14.20 Вести.
- 13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56): Час за војнике.

- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српска емисија.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Љубица Маржинец свира (клавир).
- 19.45—20.00 Васкамо о спорту.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Преливање тонова.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—24.00 Три весела гренадира.
- 00.00— 1.00 Поноћна музика.

Уторак, 24 новембар

- 7.00— 7.20 Вести.
- 7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00— 9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт дувачког оркестра под управом Фрање Седлачека.
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56): Час за војнике.

- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—16.40 Поподневни концерт.
- 16.40—17.00 Музика за дувачке инструменте.
- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Лепа Италија.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.00 Весело у лов.
- 21.00—21.40 Оаза — Отаџбина.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—23.20 Музика за игру. Свира оркестар за игру под управом Ханс Георг Шница.

- 23.20—24.00 Оперске мелодије.
- 00.00— 1.00 Састанак у Београду — звучно војничко писмо.

Среда, 25 новембар

- 7.00— 7.20 Вести.
- 7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00— 9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт.
- 13.00—14.00 Забавни квинтет.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56): Час за војнике.

- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српска емисија.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Иван Туршић свира (чембало).
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Забавна музика.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—24.00 Око љубави.
- 00.00— 1.00 Поноћна музика.

Четвртак, 26 новембар

- 7.00— 7.20 Вести.
- 7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00— 9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт малог радио оркестра под управом Отмара Хофера. Солиста Вигригина Старицка.
- 13.00—14.00 Подневна музика.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56): Час за војнике.

- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српска емисија.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Виртуозна клавирска музика (Фр. Јунг).
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Бечке мелодије.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—24.00 Лака музика.
- 00.00— 1.00 Поноћна музика.

Петак, 27 новембар

- 7.00— 7.20 Вести.
- 7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00— 9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар. Диригент Курц.
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Отмара Хофера. Солиста Татјана Хитрина.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56): Час за војнике.

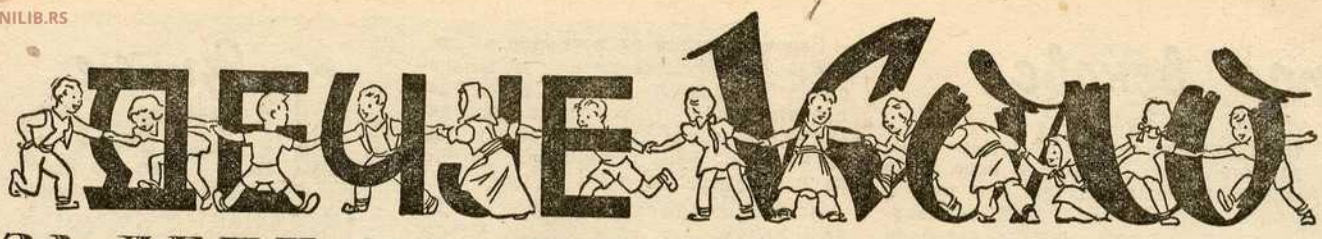
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српска емисија.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Александар Колацић пева.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Симфонијски концерт великог радио оркестра. Диригент Франц Јунг к. г.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—23.00 Код нас код куће.
- 23.00—24.00 Оркестар за игру под управом Ханс Георг Шница.
- 00.00— 1.00 Састанак у Београду — звучно војничко писмо.

Субота, 28 новембар

- 7.00— 7.20 Вести.
- 7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00— 9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт малог радио оркестра под управом Федора Селинског. Солиста Жарко Цветић.
- 13.00—14.00 Подневна музика.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56): Час за војнике.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању, забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—18.30 Велико спремање у касарни.
- 18.30—19.00 Српска емисија.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Урош Преворшек свира (Виолина).
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Све је пролазно. Свира оркестар за игру под управом Ханс Георг Шница.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20— 1.00 Наш знак.

Београдска радио станица приредила је прошле недеље у Народном позоришту успешну приредбу под називом „Претстављамо вам“... у којој су узели учешћа сем фолклорне групе, солисти београдске опере као и многи суделовачи програма београдске радио станице. Наша слика претставља српско народно коло које је отворило ту музичку приредбу. (Снимак: А. Симић)

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Две пахуљице

Снег је почео да пада. Колико радости! У мирном ваздуху треперила је последња снежна пахуљица. Падала је из високог облака, падала, да јој се глава завртела. Одједном, баф! — пала је негде тако нагло да је за тренутак изгубила свест...

Кад је дошла к себи, протрљала је очи и зачуђено је посматрала куда је ветар донео. На напуштеној, снегом завејаној пољани, стајало је једно крошњато дрво, где се пахуљица зауставила. Осећала се врло усамљена, бојала се, и најзад се расплакала.

— Ко то плаче и јадикује? чуо се недалеко од ње нежан и благ гласић. Пахуљица је окренула главу.

— Искрице! викнула је радосно, олазивши на другој грани своју пријатељицу пахуљицу Искрицу.

— Какав срећан сусрет, кликтале су обе, загривши се радосно.

— Јел' да никада ниси помислила да ћемо се још једном срести? Зла кошави нас је раздвојила, али не задуго. Опет смо се нашле.

— Много сам срећна што сам се с тобом поново срела, радовала се Искрица.

— Пала сам на ову грану један дан пре тебе. Била сам напуштена и толико сам плакала. Једини моји другари биле су леденица и бака Пахуља. Леденица се истопила на сунцу и нестало је. Баба пахуља је мало доцније исто погинула и од ње је остала велика кап воде...

— Јадница! уздахнула је пахуљица Белкица, која је скоро дошла.

— Знаш, Белкице, ми морамо да одемо! отпочела је Искрица. То ми је стара Пахуља саветовала. Рекла ми је да одем у царство Зиме, јер ако не одем одмах, нестаће ме. Она је такође хтела да оде, али је услед топлоте толико ослабила, да се једва држала на ногама. Показала ми је тачно пут и не можемо никако да залутамо. Јел' да ћеш са мном?

— Радо бих, веома радо ишла, али много се бојим — одговорила је плашљива Белкица. — Свуда има толико опасности, а ми смо само две слабе жене.

— Ти, плашљивине једна! Ако останемо овде, растопићемо се и погинућемо. Знаш да је пут много тежак.

Али је боље отићи и мучити се него чекати сигурну смрт.

— Тако је! рекла је Белкица — не смемо се бојати. Страшљивци, ништа неће постићи, одважним припада свет. А кад ћемо поћи?

— Данас је већ доцкан! Сутра ујутру, пре изласка сунца!

Белкица је била сагласна. Нашле су лепо месташце, легле на починак да би за далеки пут скупиле доста снаге. Рано пре изласка сунца пробудиле су се, очешљале и умиле и већ су трепериле кроз ваздух, тражећи царство Зиме. Држале су правац друма и пред вече стигле су близу једног града.

— Добро смо летеле, хвалила се Искрица, која је познавала пут. Овде у граду ћемо се одморити, а сутра изјутра питаћемо некога где станује господин Лед, брат баке Пахуље. Он ће нам показати даљи пут.

Пролетеле су кроз велику капију града коју је заузео велики и моћни Снежко Белић. На поздрав пахуљица уопште није одговорио, само је гордо стајао са великим носем од репе који је дигао у вис.

— Уображенко! Прави се да нас не види, рекла је Белкица.

— Глупак је он. Да нас нема, ситних белих пахуљица, не би ни њега било. Направљен је од нас. А кад сунце изиђе, растопиће се и биће од њега поточић прљаве воде и тада ће бити крај његове владавине! рекла је Искрица и загледала се на високи црквени торањ.

— Дивно, већ знам где ћемо наћи мирно место за преноћиште. Тамо на оној висини, дакле изнад градске буке наћи ћемо одмора.

Начиниле су круг неколико пута изнад торања и ушле су у звонару. Сместиле су се иза закованог прозора, пољубиле се пре спавања и заспале.

— Вим — бам! Вим — бам!

— Забога, шта се то догађа? узвикнула је ујутру рано Белкица, пробудивена лармом звона.

И Искрица је скочила преплашена, држећи прсте у ушима; обе су гледале у висину откуд је долазио звук.

— Вим — бам! — Вим — бам! брујало је велико црквено звоно.

— Цилинк — цилинк — цилинк! допуњавало га је мало звоно својим металним гласом.

— Хахаха — бим ха-ха — бам! смејало се велико звоно, видећи преплашене пахуљице.

— Залушите уши, лепотице!

И оба звона, да би још више уплашили пахуљице звонили су да се цео торањ тресао.

— Не, то нећемо издржати, рекла је Белкица. Хајдемо.

И обе су напустиле торањ, полако лебдећи, праћене кикотањем звона.

— Слух бисмо изгубиле да смо остале, љутила се Искрица, летећи кроз оштар ваздух и мраз.

— Искрице, погледај шта то тамо светли? Скретула је Белкица пажљиво својој другарици показујући велико и светло место на крају града.

— То би могао да буде чика-Лед, који станује на рибњаку, узвикнула је весело Искрица.

— Слетећемо доле, питаћемо да ли је то доиста он и одмах ћемо га посетити. Он ће нам показати даље пут у царство Зиме.

И обе пахуљице устремиле се доле ка земљи, изнад улица, гледајући кога би могле да питају.

Српско коло
Нек се вије,
К'о тробојка Србадије...
Будите нам ведри чили
Ви Српчићи наши мили!

Укрштене слике бр. 2

З Е К А
В Р
О А
Н В
О В А С

К И К А
Л Р
У Л А Р
П В
А В А Н

Рак и пуж

(Басна)

стао се рак корак по корак попреко и дуж. Сусрео га пуж, на му реко:

— Рако, мило ми је јако, што смо се сусрели.

А рак на то вели:

— И мене не мрзи, јер сте врло брзи, па ћу од Вас лако научити тако, да што брже ходим, кад пут журно водим.

Пуж се брзо сети, куд рак шалом лети, за трен ока стаде и одговор даде:

— Све је збиља тако, господине рако. Брзина је моја нарочитог кроја. Ја не трчим журно, ал' стижем сигурно. И људи чак веле, кад шалу зајеле: „Красан је тај муж, што хита к'о пуж“. Али свако држи, да је много бржи од свакога рака (и од пужа чак), кад од силе врашке потрчи — на трашке.

На те речи рак пусти уздах лак:

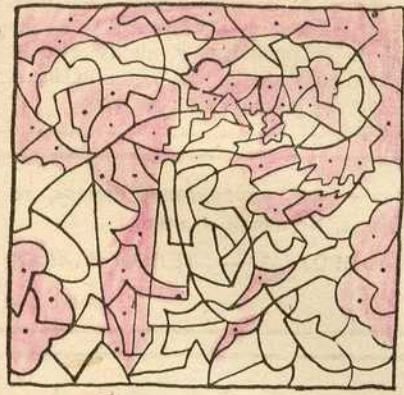
— Самога ми неба, тако ми и треба. Треб'о сам да бирам кога ћу да дирам. Истина је жива и то збиља бива: ко више ко мање, што сеје, то мање.

Секице и бате, што ово читате, сад дужност имате, да оцену дате: је л' то лепо било што се догодило са пужем и раком? Па реците сваком: треба ли друг другу да причини тугу, да га злобно врећа и мане му реба?

Можете л' ми рећи: ко је кривац већи, или пуж ил' рака, ил' оба једнака?

А. Л.

Сликe без по муке — свакоме од руке!

Узмите оловку па испуните сва поља која су обележена тачкицама. Видећете тако ће вам овај нови начин „цртања“ цртежи занимљиве слике.

Загонетка

Боје ме се и мањи и већи.
А због чега? Одмах ћу вам рећи:
Уплаши се сваки ликом мојим,
Који не зна да ја не постојим.

— Ко жели да брзо одгонетне ово Нек' од сваког реда чита прво слово.

А. Л.

РЕБУС

Уштите глас и дајте...

Комфор кроз векове

Прогрес човечанства може се мерити стварима, њиховим бројем и квалитетом, које је човек имао од првих почетака у својој употреби. Ако овако посматрамо прогрес, онда је данас једна просечно имућна породица учинила напредак за близу 240 пута, у неких 10.000 година, у поређењу са својим давним прецима, који су употребљавали далеко мање ствари него ми, док у првим почецима цивилизације не може бити говора о неком комфору.

Разуме се, то не значи да је због тога данашњи човек много срећнији од пећинског, нити је бољи онај који живи у већим удобностима. Али напретком науке, индустрије и трговине, као и других тековина цивилизације, може се лако објаснити да човек данас држи у својој употреби стотинама више ствари од свог пећинског претка и да се непрестано труди да повећа своје удобности. Било би занимљиво да се начини бројно поређење кроз векове у обиму свих ствари, од великог и тешког намештаја па до готово не приметних стварчица, без којих се удобности данашњег човека не могу ни замислити.

Колико је ствари имао пећински човек у својој домаћој употреби? Дабоме, ту не може бити речи о намештају или неким другим великим удобностима, већ о најпотребнијим алаткама и примитивном оруђу. Шта више, јасно је да се први човек служио у почетку само рукама, ногама и зубима, оним што му је природа сама ставила на расположење. Тек доцније пронашао је да се може помоћи и неким оштрим каменом, затим одломљеном граном и другим оруђима. На основу ископина у насељима пећинског човека могло се утврдити да су само шест ствари представљале сав комфор нашег претка из пећина и да би све те ствари могле да се спакују у један сандук од 25 квадратних сантиметара.

Са доцнијим временима ствар већ стоји друкчије. Читајући класичну ли-

тературу римског доба можемо лако да установимо до које је мере ишао комфор римских грађана. Сем тога, у рушевинама Помпеје налазе се напуштени домови овог времена, затрпани ерупцијом вулкана Везува. Научници који су испитивали ово изумрло насеље израчунали су да би ствари којима се служила једна римска породица средње имућног стања могле да stanu у сандук од два квадратна метра.

О намештају и другим удобностима које су стајале на расположењу породици у Средњем веку сведоче многи записи и слике сачуване у музејима. Занимљиво је, али и сасвим разумљиво, да је с надом културе после пронасти римског царства тадашња породица много оскудније живела у погледу комфора. Тако, на пример, око 1.200 године после Христа једна просечна средњевековна породица могла је да спакује све своје ствари у сандук од 1,2 квадратна метра.

О доцнијим временима имамо већ подробија сведочанства, па чак и саме примерке, тако да се може поуздано утврдити да је, обнављањем културе у почетку Новог века, и у удобностима ондашњег човека настао напредак. Рачуна се да би све ствари једне породице из 1.800 године могле да се спакују у сандук који захвата два и по квадратна метра.

А данас? Кад бисмо били принуђени да све своје ствари спакујемо у један једини сандук, почет од тешког намештаја постељног и ормана па све до најситнијих стварчица које се у кући употребљавају — разуме се, без остављања празног простора између ствари, — колико би вам простора било потребно? Под условом да сте средње имућног стања тај сандук би мерно око 4,5 квадратна метра.

Ко не верује, а има довољно стрпљења, нека се и сам увери. Не треба само да заборава да човеку данас стоји на расположењу око 1.400 различитих ствари у свакидашњој употреби.

Како су

У АНТИЧКО ДОБА НАГРАЂИВАНИ ХРАБРИ ВОЈНИЦИ

Одликовања за храбро држање на бојном пољу нису најновијег датума већ потичу од неколико десетина векова у назад. Многе од њих су постојале већ у старом Риму. Биле су ту серије тако званог „простог копља“ без гвозденог врха, „фалера“ — кратких мачева; „фалера“ — металних дискова који су се носили причвршћени за панцир. Затим су следиле разне куње и украси од драгоценог метала.

Али легионар који би се показао неустрашив у нападу окружен облаком стрела и блештањем многобројних мачева добијао је обично највишу декорацију. Како су били срећни ве-

гови рођаци кад би се био вратио кући са главом украшеном рецимо „зидном круном од злата“. Тај би жути венац говорио свима да је он први ушао у непријатељски град.

Код Римљана је било више од једне круне којом су одликовани храбри војници и свака од њих је имала друго значење. Тако је „таборска круна“ или „валарија“ — такође од злата — давана као награда ономе који би први пробио мрежу непријатељских утврђења док би „градску круну“ добијао онај легионар који би ослободио за време боја друга од непријатељских канџа. Она је била од црнике или храста.

Нарочити венци су постојали за команданте. „Опсадна круна“ је давана ономе војсковођи који би успео да пробаје непријатељски појас који би круну су врло ценили иако је била направљена од грања.

Али много ваљнија од „опсадне“ је била триумфална круна. Само Сенат је могао да је да. Прво од латорових гранчица затим од злата „триумфална круна“ је награђивала у особи команданта славне подвиге војске. Цезар а доцније Август су имали привилегију да је стално носе.

И за храбре морнаре који би се одликовали у поморским биткама су постојале нарочите награде. Највиша је била „кљунаста круна“ са украсима у облику кљунова лађе коју је добијао онај ратник који би први скочио на мост непријатељске лађе.

Али особити знак части који би нарочито одушевљавао легионара и који га је силније од других инспирисао за борбу и победу је била свечана похвала пред целом постројеном војском.

Диван приказ су пружале римске легије за време парадних дефилеа. Легионари су били богато украшени орденима. Тако је на пример Сично Дентито ушао у историју због огромног броја својих одликовања. Имао је: 25 фалера, 160 наруквица и 26 круна од којих 8 златних.

И Египћани у време Фараона су имали награде за војне заслуге. Један надгробни натпис који потиче од 1500 године пре Христа каже да је главни командант египатске флоте Амасис био 7 пута награђиван највећим војним одликовањима који су постојали у старом Египту: орденем златне ограднице који се састојао из златног

Универзитетско МАКО

за свако време

ланца који се носио око врата. Та част, како говори један други надгробни споменик, је била давана само официрима за нарочиту храброст показану у боју са непријатељем.

Најтрагичније љубавно писмо

Дански листови донели су пре извесног времена једну занимљиву вест. Кад је преправљана нека стара кућа у провинцији, у неком градићу, зидари који су ту радили пронашли су у тапетима једно писмо упућено већ преминулој власници ове куће, некој Ани Нидерсон. По поштанском жигу закључено је да је писмо послато из Копенхагена још пре четрдесет година, али писмо није било отворено. Ова порука је вероватно најтрагичније љубавно писмо које је икад написано.

Стари људи, који се добро сећају прошлости преминуле старице Ане Нидерсон, испричали су тужну историју њеног усамљеног живота. Она је још 1896 године дошла да служи у породицу којој је некад и припадала та кућа. Младићи у том градићу удварали су се лепој, младој девојци, али она није уопште обраћала на њих пажњу. Али, убрзо су сви увидели зашто се Ана тако понашала. У градић је дошао њен вереник Хајнц Риндберг. Одмах по свом доласку у градић,

Хајнц је саопштио Ани да у Копенхагену очекује један посао, како би се могли венчати. Он је отпутовао у престоницу.

И Ана је стрпљиво чекала недељама, месецима, а затим и годинама. Али писмо од Хајнца никако није стигло, иако јој је обећао да ће, чим ступи на посао, послати у писму новац за пут до Копенхагена. Па ипак, Ану није напуштала нада.

Пролазило је време. Ана се није удала. Била је остарила. И кад су умрли сви чланови породице у којој је служила, она је наследила кућу као дар за верну службу. А пре неколико година умрла је и сама Ана. И кад су зидари дошли да поправе кућу, пронашли су Хајнцово писмо. У њему јој јавља да одмах дође у Копенхаген и шаље јој новац за пут.

Како је ово писмо доспело иза тапета и како га Ана није пронашла, то је, разуме се, вечита тајна. За новац који је пронађен у писму суседи су купили један диван букет цвећа и положили га на старичин гроб.

Не заборавите!

ТРГОВИНА АНТИКВИТЕТА **»ПЕЋАНАЦ«** КУПУЈЕ И ПРОДАЈЕ СВЕ АНТИЧКЕ СТВАРИ: УКРАСНЕ ФИГУРЕ, УМЕТНИЧКЕ ПРЕДМЕТЕ, АНТИЧКИ И БОЉИ ПОРЦУЛАН, КРИСТАЛНЕ СТВАРИ, СТАРИ ЗЛАТАН НАКИТ КАО И ОРИЈЕНТАЛНЕ, ДОМАЋЕ ВИЛИМЕ И ТЕПИХЕ.

ДОБИТЕ!

ВИДИТЕ!

УВЕРИТЕ СЕ!

»ПЕЋАНАЦ« КР. АЛЕКСАНДРА БР. 92

30479, 1-4

Београђани и сва лица из унутрашњости

која долазе у Београд ради продаје златног накита, златних зуба, златних садова, прстења, ланчева и т. д. пре него што продате, изволите посетити трговину

„НОВА ВИТРИНА“, угао КРАЉА МИЛАНА И ФРАНКОПАНОВЕ БРОЈ 34

гел. 27.961 (улаз из Франкопанове бр. 34).

30480, 1-1

Оглашујте у КОЛУ

»ВРАЧАР«, продаје: трпезарије, спаваће собе, комбиноване ормаре, тепихе, слике, све антиквитете, порцелан и злато.

»ВРАЧАР«, ЦАРА НИКОЛЕ УЛИЦА БРОЈ 49 — ТЕЛЕФОН 40-579

30468, 2-2

Намештај

СТОВАРИШТЕ НАМЕШТАЈА **»ЗОР А«**

ИМА НА ЛАГЕРУ ВЕЛИКИ ИЗБОР СПАВАЋИХ СОБА ОРАХОВИХ. ПО ДИНАРА 30.000.—. ЗАПАМТИТЕ КРАЉА АЛЕКСАНДРА 87 и 97.

30478, 1-1

ПАЖЊА! НАЈВЕЋА СЕНЗАЦИЈА У БЕОГРАДУ ПАЖЊА!

ФОТО »ТОПЧИДЕР« ТЕРАЗИЈЕ 39

ПОШТОВАНЕ ДАМЕ,

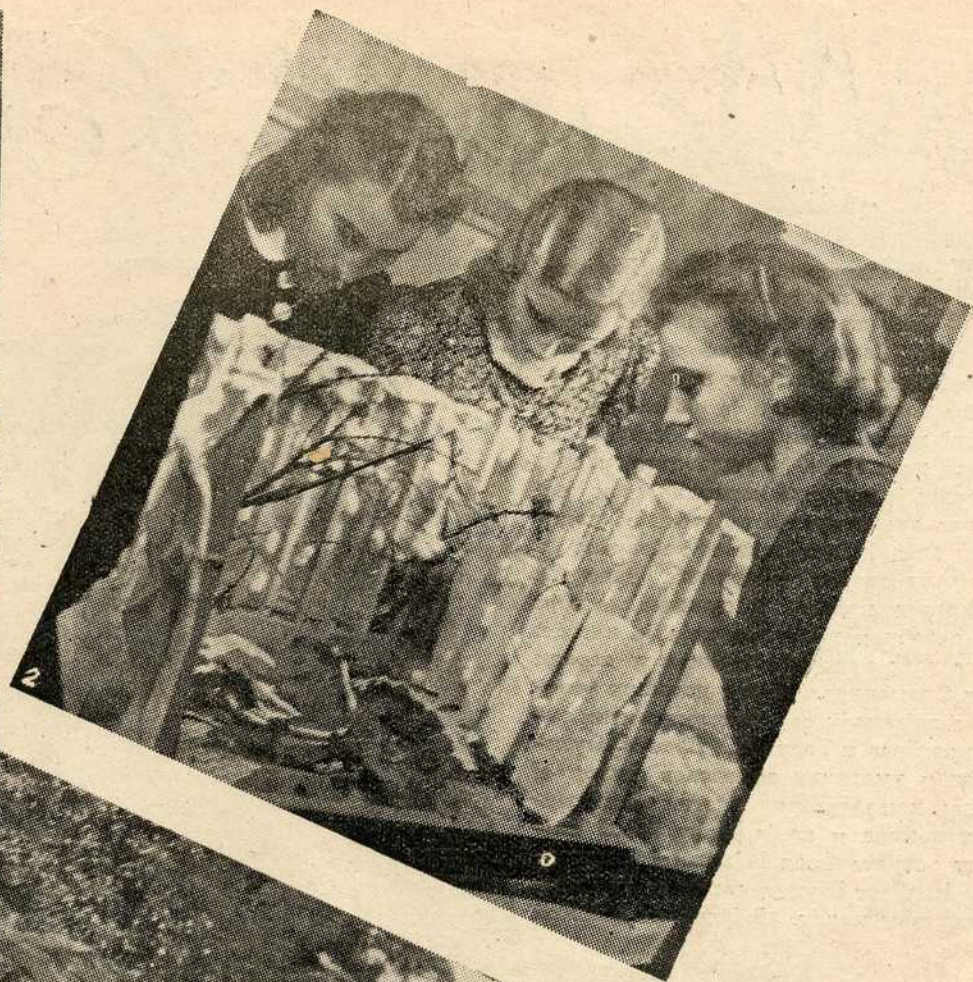
Наш специјални стручњак за уметничка снимања решио је да направи једну ВЕЛИКУ РЕВИЈУ дамских снимака.

Похитајте и Ви да са Ваших неколико снимака у разним позама, улепшате ову нашу приредбу која је намењена специјално Вама.

Немојте случајно задоцнити, јер снимање почиње већ сутра, а задњи рок објавићемо у идућем броју „Кола“.

Не заборавите да се наше атеље зове „ТОПЧИДЕР“ а налази се одмах до познатих београдских физера Браће Грозданић.

30481, 1-1

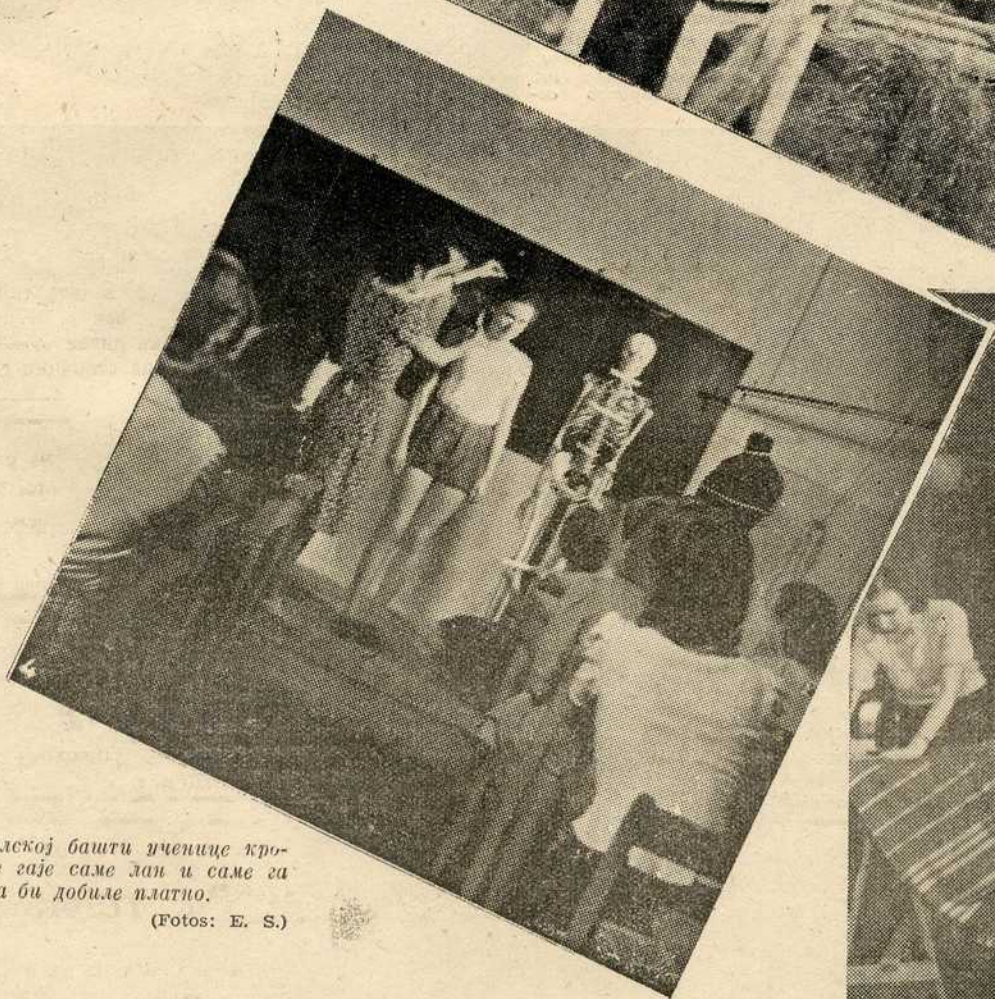
Од Вуне

2 — Гајење свилене бибе такође је један од предмета школе за будуће кројачице. Овај предмет је врло омиљен код ученица.

1 — Са напрегнутом пажњом ученице школе за кројачице посматрају како се стриже овца, која даје вуну за зимске мантиле...

До Каљиче

3 — У школској башти ученице кројачке школе гаје саме лан и саме га прерађују да би добиле платно.

(Fotos: E. S.)

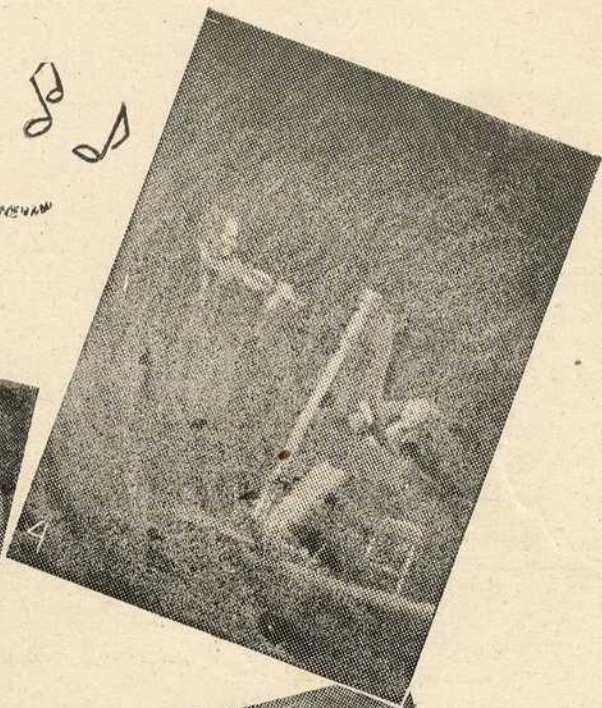
4 — Будуће кројачице морају да познају и анатомију! Тачним познавањем састава човечијег тела избегавају се многе грешке у кроју одећа. Слика приказује час упоредне анатомије.

5 — У атељеу код мајстора будућа кројачица мора да научи практично „узимање пробе“, али право знање стиже само у школи за кројачице.

Шарено вече

Почетком сваког месеца Београдска радиостаница приређује својим слушаоцима пријатно изненађење. Сваке прве суботе у месецу преноси се из Народног позоришта музичка приредба која је добила популарно име »Шарено вече«. И преносиће се целе зиме. Слушаоцима радија позната је музичка разноликост и вредина ове приредбе коју сви са radoшћу очекују, а »Коло« се постарало да прикаже својим читаоцима како та приредба изгледа у сликама, и који су певачи и уметници који је изводе. Тога дана нарочито је живо у згради код Споменика. Поред домаћих уметника појављују се често еминентни гости из Беча и Берлина. Певачи, музичари и уметници европског гласа и ранга, композитори многих популарних комада и арија, међу њима мајстор оперете Фред Рајмонд и композитор Норберт Шулце, стичу се ту на заједничком послу. Заједно са осталим

- 1) Нови диригент оркестра за игру изводи са уживањем своју соло-тачку на хармоници.
- 2) Ива Вања, жена компонисте „Лили Марлен“ Норберта Шулце-а и сама је позната кабаретска уметница.
- 3) Херта Фајлер, гошћа из Беча, на једној ироби за велико „Шарено вече“.
- 4) Виолина и харфа, музичка приредба необичне хармоније, коју су изводили Урсула Ленгрот (харфа) и Златко Тојолски (виолина).
- 5) Велики радио-оркестар и оркестар за игру заједнички су изводили многе уметничке музичке тачке на последњој приредби „Шареног вечера“.

сталним сарадницима Београдске радиостанице, великим радио оркестром, оркестром за игру са новим њеним диригентом Шицом, госпођом Татјаном Хитрином, оперским певачем Колацићем и многим другима, они улажу сав труд и дају све од себе да би приредба испала на што веће задовољство слушаоца.

Стало се на гледиште да сваком слушаоцу треба пружити оно што тражи. Због тога је заведена у програму и једна новина. По угледу на »Шарено вече« последње суботе приређено је на Коларчевом универзитету први пут и »Шарено пре подне«, чији је програм испуњен само из српских тачака. И то српско матине остаће стално у програму београдске радио станице. У једном од наредних својих бројева »Коло« ће да донесе репортажу о овој новој за српску публику интересантној приредби Београдске радио станице.

В. П.

www.unil.rs

Сто у народном веровању

Сигурно се сви сећамо још из детињства како нас мајка грдила кад би смо ставили хлеб на сто обртно, јер то доноси несрећу. Понашање код стола било је везано за читав низ сујеверја која су се још и данас задржала у великој мери.

Најраспрострањеније веровање је то, да се на Бадње - вече мора да палази крај стола тачан број обитељи као преко целе године, јер ако неко фали, то значи да ће у породици неко да умре у току године.

Нож окренут оштрицом нагоре не сме никада да стоји, зато што по њој иде зао дух. Такође не сме ни да лежи окренут оштрицом надолу, јер се тиме у чистишту нашим покојницима задаје бол.

Врло племенит обичај, с обзиром на наше гостопримство је тај, који налаже да се позову к столу сви гости који су се случајно затекли у кући за време јела. Када не би тако учинили, деца би нам се разболела.

Ако сто не стоји чврсто, каже се да у кући господари жена. Негде постоји чак и веровање да између супружника не треба нико да седи, јер то доноси несрећу. Ово је веровање мало распрострањено. Ако је на столу један тањир више него што је потребно, каже се да ће доћи у кућу гост.

Старо и познато веровање је да ако се преврне сланик на столу, биће у кући свађе.

На селу се још каже да ако гост остави јело нетакнуто, да ће падаги кнша.

При јелу се не смеју укрстити ноге, јер и то доноси несрећу. Старо веровање је још да ако некоме падне комад јела из тањира, да му остало неће пријати. Падне ли са стола нож и забоду се у под, каже се да ће тога дана доћи нека посета. Падне ли некоме комад хлеба са стола на земљу, мора га сам дини, јер ће иначе некада да трни велику глад.

Ко често једе плеснив хлеб, каже се да ће дуго да живи и да ће се обогатити. То исто важи и за оне који једу много чорбе. Постоји народна изрека која постоји: „Ко код куће поједе све

Критички испитује наша најмлађа помодарка своју нову хаљину од черсеја као и то да ли украси од зајтана на маншетама и окосратнику одговарају последњој моди.

Модна страна

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

јело, у рату га неће убити“. Ко једе много слана јела, каже се да је заљубљен.

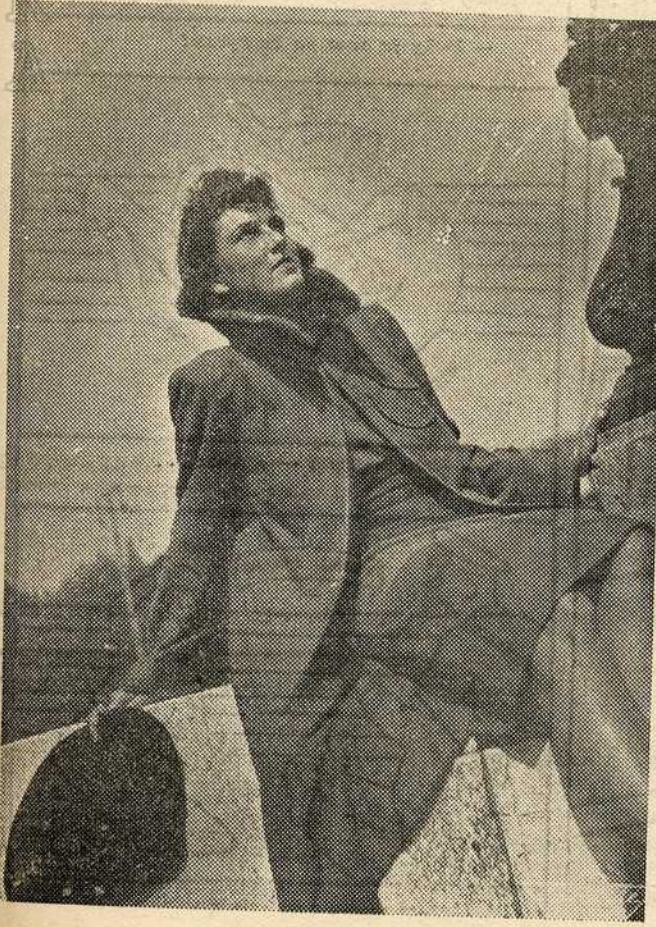
Кад се поједе све оно што се изнело на сто, каже се да ће идућег дана да буде лепо време.

На селу се не сме хлеб сећи пожем на стављати у млеко, већ се мора дробити, јер ће иначе краве да престану да дају млеко.

Љуске од јаја морамо да здробимо и онда да бацимо. Ако их не здробимо, имаћемо несрећу у кући. Кад се на пиву направи само у средњи чаше пена, то значи срећу.

Постоје још многа и многа веровања која су везана за сто. Ово су само нека која су се задржала и можда се још дуго неће изгубити.

Најмодернија линија пуловера. На високом пасу боје мора, продужава се предњи део богато украшен мистрама и три боје: бело, плаво и сиво. Рукави и окосратник су једнобојни.

Најновији модел израђен од вуне, боје черсеја, завана мрке боје. Најинтересантнији детаљ овог комплета је шатирање у три нијансе. То је шатирање на хаљини и на мангилу са унутрашње стране. Једини украс на мангилу је нашивен чеп и исправно постављена крајина од крзна.

Препреке за брак

У последње време број оних који желе да ступе у брак све више расте. Кад број бракова пређе нормалу или далеко заостаје иза ње, увек је последица побољшања или погоршања социјалних услова за живот. Овај број стварају они, који су свесни нормалног брачног живота, али због материјалних препрека не ступају у брак и чекају боља времена. Морамо да се заставимо на томе, које су препреке да се ступи у брак.

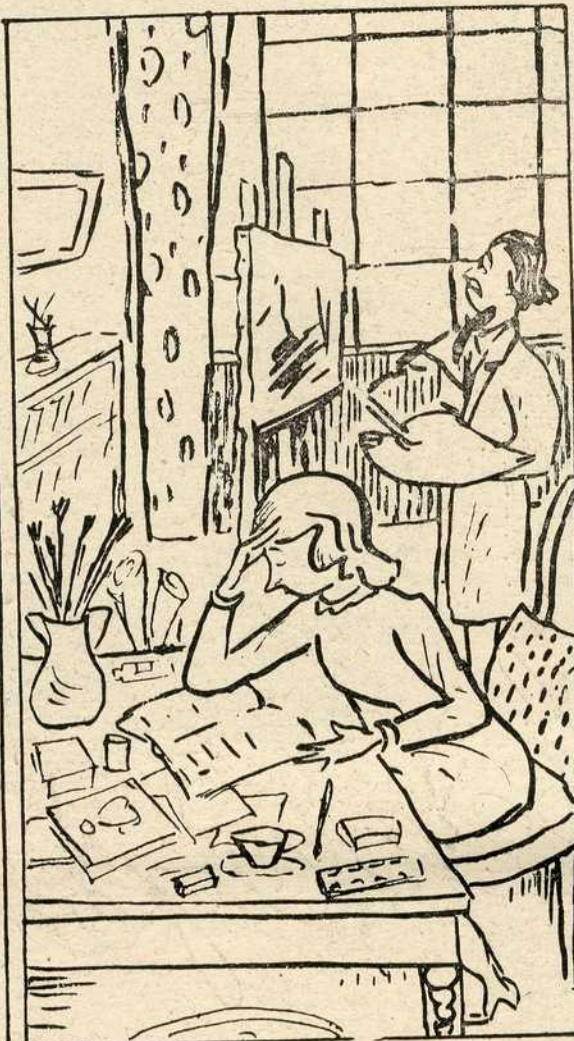
У првом реду лично нерасположење, оклевање, урођена телесна индипозиција и још много других незгода, условљавају бројни пораст људи и же-

на који остају нежењени. У ову препреку мора се такође урачунати и несразмеран број мушкараца према женама. У неким државама има више мушкараца, а негде опет жена на претек, тако да је ово осетна препрека за склапање бракова. У статистикама видимо да негде долази на сто људи седамдесет жена, док на пример у Литванији долази стотетрнаест жена на сто мушкараца. Једина земља где је пропорција права је Бугарска. Ни ми се не можемо похвалити да је код нас сразмера добра. Иако има више жена него мушкараца, још увек остаје пуно мушкараца — нежења.

— Молим вас два стајања, али само ако може једно до другог.

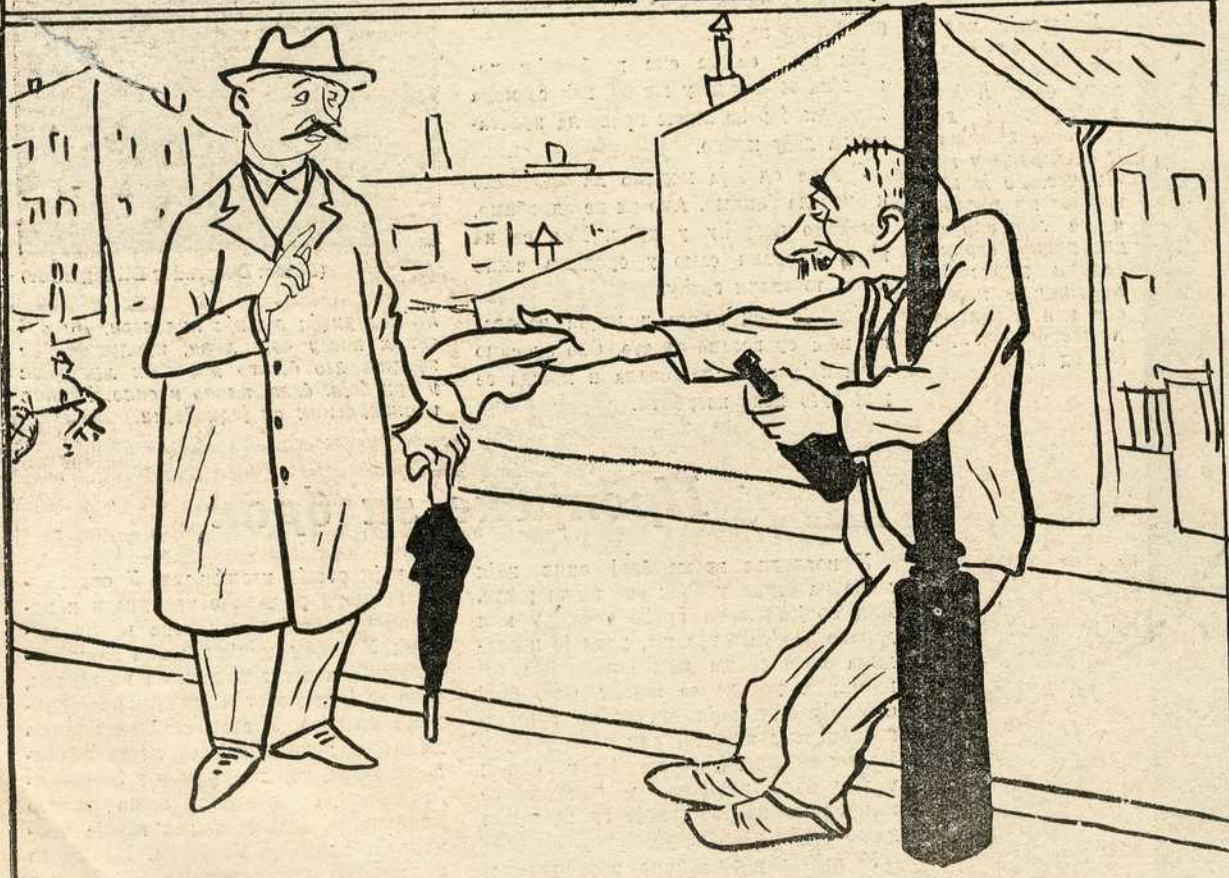
КОЛО ХИМНО

— Замисли, молим те, једна слика од Рубенса кошта милионе!!
— Ето, видиш, човек треба да умре да би могао да живи.

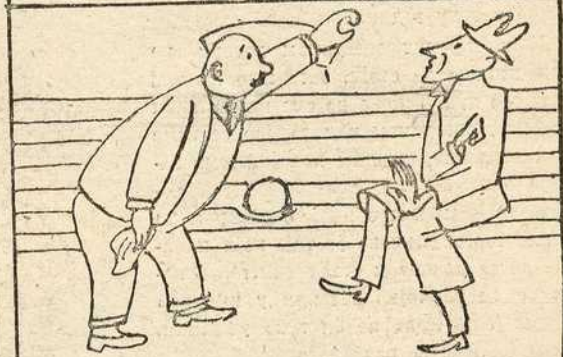
— Знаш, купио сам ново налив ћеро ња баић сад га пробам.

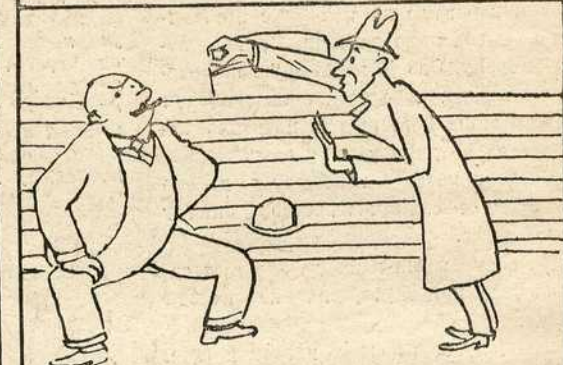
— Где си се то удесио?
— Код једног пријатеља свечара који је објавио да ће о слави бити на путу.

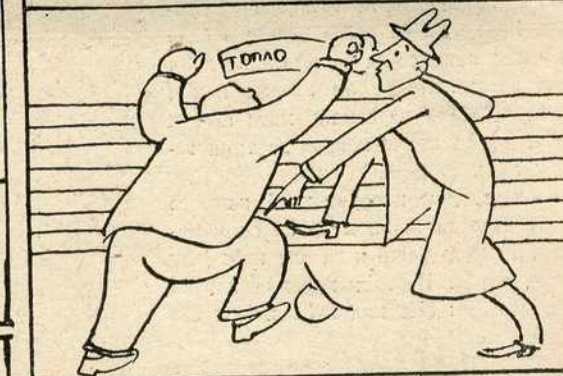
— Страхно како је тојло!
— Ужасно је хладно!

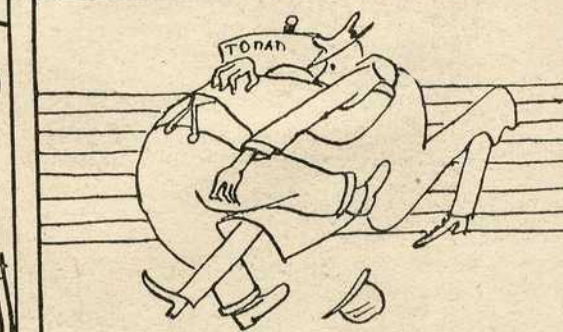
— Ојростите да затворим грејање.

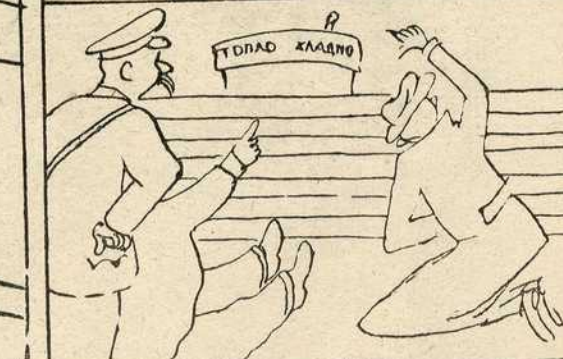
— О извините ту је хладно.

— Нећу ја овде да се кувам!

— Цукело једна — мрцино...
— Мрцино.

— Али шта се свађате госиодо, кад њара још није пуштена.